

ELANUL

Nr. 119
IANUARIE
2012

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

Lascăr Sion și Unirea

Dan RAVARU

Fiul banului Nicolae Sion, unul dintre frații lui Iordache, Lascăr Sion ne-a lăsat și el, păstrând tradiția familiei, câteva savuroase pagini intitulate cam pompos - și asta făcea parte din tradiție - „*Memoriile mele*”. Sunt un veritabil document de viață, lipsesc cele mai mici cosmetizări, evenimentele sunt prezentate nud și cu sinceritate, unele fiind adevărate pagini inedite din istoria noastră.

- continuare în pagina 3 -

Artiști consacrați ai lumii rurale

Vicu MERLAN

De-a lungul vieții întâlnim, atât în jurul nostru cât și în alte părți, o diversitate de oameni cu care interacționăm, colaborăm, empatizăm etc., împărțind habitatul în care trăim în mod echitabil sau nu. De fiecare dată, indiferent de caracter sau nivel de cultură, aceștia ne influențează activ conștiința, trăirile, scopul, speranțele și credința. Ei pot fi formatori de conștiințe (părinți, învățători, profesori) dar și modele vii de imitare comportamentală, în funcție de efortul pe care-l face fiecare și de puterea de a crede în resursele sale.

- continuare în pagina 15 -

Lucrare de Marin Rotaru

Moartea poetului Nicolae Labiș, poetul comunist – stigmatizat de comuniști

(21/22 decembrie 1956)

Mircea COLOȘENCO

La început de ianuarie 1956, au fost prelucrate/dezbătute tezele Congresului al 7-lea al PCR (23-28 decembrie 1955), într-o consfătuire specială convocată de redactorul șef al „Scânteii”, organul partidului-stat, Sorin Toma (fiul supraevaluatului academician „poet revoluționar” A. Toma), cu principalii coordonatori ai presei regionale și departamentale din țară.

Concluziile au aparținut lui Leonte Răutu, șeful Secției de Propagandă și Agitație a CC al PCR (1948-1956), despotul culturii naționale.

- continuare în pagina 18 -

Lupta pentru Unire a locuitorilor actualului județ Vaslui

Dr. Laurențiu CHIRIAC

Unirea Moldovei cu Țara Românească - înfăptuită la **24 ianuarie 1859** - a reprezentat un proces istoric complex și actul politic major care urma să stea la baza **creerii României moderne** și a **formării națiunii române unite**. Tocmai de aceea, încă în preajma **anului revoluționar 1848**, la Vaslui și la Bârlad luase ființă **„Asociația Patriotică”**, în fruntea căreia se aflau Al. I. Cuza, Iordache Lambrino, Gheorghe Sion, Theodor Rășcanu, Vasile Mălinescu, Gh. Panu, Ion Cuza, Theodor Rosetti, Grigore Cuza și alții, a cărei principal scop era tocmai înfăptuirea unirii Moldovei cu Țara Românească și prefacerea modernă a statului român.

Înfăptuirea unirii a fost obiectivul de luptă care a însuflețit masele, în fruntea cărora se găseau cele mai progresiste elemente din orașele Bârlad, Vaslui și Huși printre care: Manolache Costache Epureanu, Iorgu Radu, Ioan Popescu, Vasile Mălinescu, Iordache Lambrino, Gheorghe Sion, Theodor Rășcanu, Gh. Panu, Ion Cuza, Theodor Rosetti, Grigore Cuza, Costache Vârnav și alții, care au creat acea atmosfera care a dus la dubla alegere ca domnitor a lui Al. I. Cuza.

- continuare în pagina 13 -

Biserica “Adormirea Maicii Domnului” - reper al vieții spirituale din municipiul Vaslui

Nicolae IONESCU

Este a doua ca vechime, după Biserica domnească, Sf. Ioan Botezătorul, ctitorită de Ștefan cel Mare și Sfânt, în 1490. Acest lăcaș de cult, aflat în centrul orașului, este atestat documentar printr-un hrisov al domnitorului Miron Barnovschi Movilă, la 30 iulie 1628 (7136 de la facerea lumii). Inițial, această biserică avea hramul Sf. Gheorghe și era atunci închinată Mănăstirii Zografu de la Muntele Athos. Mai târziu, biserica primește numele de Adormirea Maicii Domnului – Uspenia. Ea este amintită în mai multe hrisoave emise de diferiți domni ai Moldovei cum ar fi: Miron Barnovschi Movilă (30 iulie 1628), Alexandru Coconul, la 2 aprilie 1630 și peste câteva luni, de Moisa Movilă, la 8 august 1630 care dăruiește bisericii, vii, livezi și crame domnești. Ea devine apoi “mitoc” al Mănăstirii Dobrovăț și aceasta, la 9 august 1796, face schimb cu noul proprietar al Vasluiului, hatmanul Costachi Ghica, care intră în stăpânirea atât a bisericii, cât și a moșiei acesteia¹.

În anul 1859, mica bisericuță din lemn este arsă de focul care distruge acum și o bună parte din oraș. În același an, marele boier filantrop vasluian, căminarul Neculai Hagi Chiriac, după ce construise o clopotniță la 1836, începe și ridicarea unui nou lăcaș de cult din piatră, în mijlocul urbei, această biserică devenind astfel Catedrala orașului. Căminarul nu mai ajunge să vadă lucrarea terminată, deoarece moare la 1859, biserica fiind construită un an mai târziu de nepotul său, Dimitrie Castroian, tot cu banii proveniți din averea căminarului. De altminteri, în partea stângă, mai jos de istoricul lăcașului, se află piatra funerară a ctitorului bisericii.

Pisania păstrată în pronaos este sugestivă, în acest sens: “Pe acest loc(aș) a existat o bisericuță de lemn lucrată de credincioșii Ciobanu Onilă și Mihăilă din Vaslui, ce a fost complet mistuită de foc în 1859. În același an binecredinciosul boier creștin, Neculai Chiriac Hagiul din Vaslui începe ridicarea acestui lăcaș cu a sa cheltuială, dar moare. Nepotul său Dimitrie Castroian, continuă lucrarea și o termină în 1860. Din averea moșului său, Sfântul locaș a fost reparat de mai multe ori, iar după marele cutremur de groază, din noaptea de 10 noiembrie 1940, a fost consolidat, reparată pictura și eliberat de casele și maghernițele ce-l sufocau. Aceeași lucrare a primit-o și clopotnița. Cheltuiala a fost suportată de creștinii vasluieni și autoritățile locale. Redeschiderea s-a făcut în ziua hramului, la 15 august 1943, aflându-ne în război”.

Documentele existente menționează faptul că Neculai Chiriac Hagiul era grec de origine, născut în Bucovina și a devenit la Vaslui un mare filantrop. Împreună cu polcovniceasa Elena Șubin, proprietara târgului, a înființat în 1841 prima școală publică, iar în 1852, împreună cu banul Dimitrie Drăghici, întemeiază primul spital din oraș. Dimitrie Castroian, nepotul lui Neculai Chiriac, a continuat acțiunile de binefacere ale moșului său, donând 50.000 lei pentru înființarea unui spital la Huși și finalizarea bisericii cu hramul “Adormirea Maicii Domnului”.

Dintre obiectele deosebite existente în Biserică menționăm o *Evanghelie* tipărită la Mănăstirea Neamț, în 1821, în timpul cămăcămiei mitropolitului Veniamin Costachi, originar din Roșiești, județul Vaslui. Această carte sfântă a fost cumpărată de Gheorghe Botezatu, la 19 ianuarie 1826, de la părintele Luca Neamțu, cu o sută de lei. *Evanghelia* a rezistat incendiului din 1859. În anul 1866 aceasta a fost îmbrăcată în catifea roșie și ferecată în argint curat pe cheltuiala lui Ion Popovici. Lucrarea a costat 763 lei și a fost executată de Constantin Argintaru din Iași. Se mai pastrează până astăzi și o icoană foarte valoroasă a Maicii Domnului, ce o înfățișează plângând la picioarele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, răstignit pe Cruce.

Biserica Adormirii Maicii Domnului din municipiul Vaslui,

ctitorită în vremea domnitorului Al.I. Cuza, arhitectul României moderne, este renumită și prin turnul clopotniță fiind atunci unul din punctele de referință ale urbei, întrucât clădirile erau mici în jurul lăcașului.

În anul 1866 Biserica Adormirii Maicii Domnului – Uspenia era consolidată de preotul Constantin Maria împreună cu presbitera Elena, cu Ion Bălașa și Dumitru Aftinoae din Vaslui, reparația rezistând timp de 50 de ani, până după primul război mondial².

De-a lungul vremii, această Biserică a devenit una de referință pentru oraș. Astfel, Primăria orașului Vaslui a comemorat la hramul Bisericii Adormirea Maicii Domnului din 15 august 1940 și pe cei 50 de eroi căzuți în războiul pentru Întregirea Neamului (1916-1918) pentru a da încredere locuitorilor în situația grea prin care trecea țara. Cu acest prilej se protesta și față de răpirile teritoriale din trupul Țării, a Basarabiei și Bucovinei, din vara tragică a celui an.

Biserica a fost construită în stil slavon, neoclasic, în formă de navă, cu influență rusească. Ea a fost împodobită cu o frumoasă pictură bizantină care de-a lungul timpului a suferit mai multe intervenții neesențiale. Cutremurul din noaptea de 10 noiembrie a avariat-o grav. De altfel, clădirile orașului Vaslui au fost distruse sau afectate în proporție de 65%. Multe din acestea trebuiau reconstruite ca: edificiile Prefecturii, Primăriei, Tribunalului și clădirile unor școli. Opera de refacere și sistematizare a orașului Vaslui se făcea de Serviciul Tehnic al Primăriei, fără a avea directive de la centru. Prin eforturile enoriașilor și autorităților locale, îndeosebi ale primarilor de atunci, generalul de Divizie Ion Rășcanu și prof. C. Capră, au reușit să încheie consolidarea Bisericii și a clopotniței, în plin război, la 15 august 1943, când are loc redeschiderea acesteia la care participă oficialitățile urbei. Preot paroh era Gheorghe Tâmoveanu. Pictura a fost realizată cu ajutorul credincioșilor de Sebastian Constantinescu (1936-1940), Constantin Blendea (1980) și Constantin Nițulescu (1990). O pictură reușită de mari dimensiuni, este cea care înfățișează “*Nunta de la Cana Galileii*”, aflată pe perețele din dreapta și a fost realizată prin cheltuiala soților Virginia și Constantin Tănase, renumitul actor vasluian de revistă. Tot pe acest perete se află și “*Predica de pe munte*” o pictură făcută pe cheltuiala Generalului Ion Rășcanu. Pe perețele din stânga se află două picturi de mari dimensiuni: “*Înmulțirea pâinilor*” și “*Binecuvântarea pruncilor*”, ultima realizată prin cheltuiala “*Societății Femeilor Ortodoxe*” din Vaslui. Acțiuni de restaurare a picturii s-au executat și după cutremurul din 4 martie 1977 în timpul preotului Vasile Ulea când s-a resfințit pictura în iunie 1981 de P.S. Episcop Eftimie Luca, al Episcopiei Romanului și Hușilor, în prezența unui sobor de preoți și diaconi. După 1990, prin strădania părintelui protopop, Vasile Părcălabu, s-au inițiat ample lucrări de înfrumusețare, introducându-se încălzire centrală, placându-se pardoseala cu marmură, s-a construit și pictat o camera mortuară, s-au pus geamuri de termopan cu vitralii, s-a înlocuit acoperișul și s-au pavat aleile din curtea bisericii

Așadar, Biserica “*Adormirea Maicii Domnului*” reprezintă un lăcaș de frunte în peisajul vieții spirituale a orașului, fiind foarte aproape de centrul civic și de statuia lui Ștefan cel Mare și Sfânt, apărătorul românilor în evul mediu.

Note:

1. Gheorghe Ghibănescu-Vasluiul, *studiu și documente*, Iași, “Institutul de Arte Grafice – Viața Românească”, 1926, pag. 184-185.

2. *Ibidem*, pag. 205.

Lascăr Sion și Unirea

- continuare în pagina 1 -

De aceea le vom urma foarte fidel, cu multe citate de limbă neaoșă și nevinovate stâlciri ale acesteia, care par a înprospăta benefic aerul de epocă. Menționăm că au fost publicate prima oară în lucrarea citată a lui Gheorghe Ungureanu, paginile 195-201, de unde vom cita pe larg, fără a ne mai repeta cu trimiteri inutile. Personajul nostru nu se bucură de calități de excepție, este practic un om obișnuit pe care însă împrejurări deosebite l-au adus în miezul unor evenimente care au declanșat mari prefaceri în istoria noastră națională. Stilul direct, oral, incertitudinile lingvistice de epocă, cultură mediocră, umorul involuntar, atmosfera caragialescă „*avant la lettre*”, dau scrisului căznit al lui Lascăr Sion un farmec indefinibil.

Amestec de Conu' Leonida și Rică Venturiano, sincer total în confesiunile sale și cinstit în fond, ne uimește de la început cu „*panseurile*” sale: „*Întâi fazile prin care am trecut atât eu cât și Țara Românească iubita mea patrie – unde voi relata și familiile chiar care a fost splendoaria lor și care vai astăzi a ajunsu splendoare, gunoale boierimii, și alte familii de astăzi nici nu exista*”. Sortit inițial unor studii la Paris, urmează păreri optimiste ale unor rude și intră în tânăra oaste a Moldovei unde prin drepturile nașterii sale boierești dar și prin posibile merite personale devine foarte repede ofițer. Comandantul armatei, generalul-hatman Lătescu avea o părere proastă despre capitala Franței: „*Ce tot umblați cu Parisu să se strice băetu, nu vezi că toți care se duc se smintescu și nu mai au simțu de țară!*” Foarte încântat de uniforma de cavalerist Lascăr Sion și-o poartă pretutindeni cu mândrie și intră în curând în încurcături. Se leagă împreună cu alți militari de un comisar de poliție, se refugiază apoi în casa unui demnitar unde sare pe fereastră nimerind drept în cămară, sparge acolo zeci de borcane de dulceată, urmează arestul. Mama vine să-l scape, dar comandantul îi explică: „*cine n-a făcut arest, acela nu-i militar*” Despre viața lui de zi cu zi mărturisește cu o sinceritate dezarmantă: „*eram foarte bun ofițeri dar îmi plăce fimeile săracile ele m-au omorât moral și material*”. Se cunoaște foarte bine cu Alexandru Ioan Cuza și se oferă o inedită, sinceră și lipsită de orice cosmetizare, relatare a momentului desemnării acestuia drept candidat la Domnie: „*...eram în sala biliartului la Oțel, juca Cuza cu Balica biliart, și se sudue unul pe altul ca țigani, de odată intră colonelul Pisoschi (Chiorul) hai mă Alecule la Cabinet că s-a întrunit cu toții la Călimachelu că erau deputații divanului Adhocu, atunce Cuza îmi spune hai și tu Lascări, eu îi răspund dar eu ce să facu, haide, haide, îmi zice el, așa că am plecat cu el, ajungemu la Cabinet, el se întinde pe covor iar eu ca cel ce n-aveam nici un rostu mă pun pe un scaun alătura de el și ascultam cum toți vorbeau pe cine să-l aleagă Domnu duminică căci era joi seara și trebuie să se știe cine va fi alesu duminică spunea unuia ba pe Negrea Costachi ba pe V. Alexandri că atunce i-a și eșit o poezie cel din ruhala fătat și cu găguli îndopat, ba pe M. Sturza ba pe Grigori Sturza ba pe L. Catargiu așa că nu s-a înțeles asupra nici unul de odată strigă Pisoschi hai să alegem pe Cuza că el n-are neamuri multe căci asta se obiecta la ceilalți. Cuza tăce culcat nu zice cărcu de odată se aude mai multe voci hai pe Cuza ei scoală-te măi să te alegem Domnu el tace până când s-a repetat de mai multe atunci Cuza le răspunde măi nu fiți oameni perversi să vă bateți jocu de mine măi scoală că te alegem atunci el le răspunde nu știți că țiganu atunci când s-a făcut Domnu întâi pe tați-so l-a spânzurat, așa se o pățiti și voi, da nu mai șerzui și scoală-te, el atunce se scoală și zice dacă e triabă serioasă se-mi dați*

înscrișu”.

În continuare Lascăr Sion se angajează cu seriozitate în sprijinul lui Cuza, știe să manevreze cu dibăcie pe carabinieri ulani de sub comanda sa, ca să nu apară vreo surpriză în momentul alegerii propriu-zise. De remarcat că până la sfârșitul vieții îl va pomeni cu dragoste pe Cuza, căruia pe de altă parte i-a refuzat orice favoruri, nu a vrut să profite de înalta relație, așa cum au făcut atâția. Ca să încheiem portretul acestui personaj pitoresc din galeria Sioneștilor să cităm din versurile sale favorite:

*„Când cu amoriul timpul trece
viața e dulce ca un vis
inimioara nu e rece
sufletul e în paradis*

*Dacă amorul nu e dulce
atât pe cât e amar
care mai pe toți îi duce
ca să be acest pahar*

*El m-a pus pe mine-n stare
ca să plâng neîncetat
și în adânc de suferințe
ca să fiu tot cufundat*

*Plâng ș-acuma dar trecutul
care acum îl cunoscu
și-mi căinui și tot momentul
ce cu dânsa îl perdui.”*

Dacă mai adăugăm că Lascăr își numea iubita „*bibilica mea*”, prezența lui Caragiale este completă.

Sculptură de Marin Rotaru

Cultul personalității regelui Carol al II-lea

Ovidiu LISIEVICI

În decursul istoriei, s-au remarcat trei tipologii de conducători: cei care au condus destinele supușilor lor cu o mână de fier, care și-au impus propria voință necondiționat și pe care îi numim, în mod generic, dictatori; a doua categorie ar fi cea a unor personaje mai puțin proeminente, fără o carismă aparte sau, dimpotrivă, având o personalitate puternică, dar care nu au abuzat de putere în scopuri personale, aceștia fiind considerați conducători - "model", de tip democratic; și ar mai fi o categorie deosebită, care îmbină trăsăturile primelor două categorii. Aceste personalități sunt greu de încadrat într-un anumit tipar - este cazul așa-numitelor "regimuri autoritare", de tipul celui din România interbelică condus de regele Carol al II-lea, regimurile din Spania (Primo de Rivera), Portugalia (Antonio Oliveira Salazar), Polonia (Pilsudski) etc. Aceste regimuri au elemente care le pot apropia de un regim dictatorial (partidul unic, înregimentarea maselor, cenzura, propaganda, cultul personalității etc.), dar și trăsături care le deosebesc de o dictatură clasică. În această "familie politică" se înscrie, după unii istorici, și regimul autoritar al regelui Carol al II-lea¹.

Anul 1930, mai precis ziua de 8 iunie, a adus în istoria României ceea ce avea să fie cunoscut sub numele de "restaurație carlistă". Astfel de acte, conduse din interiorul structurii de putere, se numesc *lovituri de stat*. Denumire de "Restaurație" este o altă improvizatie ridicolă, urcarea pe tron al lui Carol Caraiman nerestaurând nimic, deoarece monarhia și dinastia țării își urmaseră cursul constituțional fără sincopă. Pentru că astfel de improvizatii au întotdeauna doza lor mare de absurd, trebuie arătat că lovitura de stat din iunie 1930 a produs un fapt unic în istoria monarhiilor din întreaga lume: tatăl și-a detronat fiul, iar regele a devenit moștenitor al Tronului!²

Venirea pe tron a lui Carol al II-lea a fost de rău augur pentru democrație. De altfel el nu făcea nici un secret din disprețul pe care îl nutrea pentru instituțiile parlamentare și din intenția sa de a institui un regim de dictatură personală. Profitând de rezultatele alegerilor din anul 1937, când nici un partid politic nu a reușit să obțină procentul minim de 40% din voturi pentru a beneficia de prima electorală și a putea constitui noua echipă ministerială, în noaptea de 10-11 februarie 1938 regele Carol al II-lea a demis guvernul Goga și a instituit un

nou guvern sub președinția patriarhului Miron Cristea³. Acest fapt a marcat practic sfârșitul instituțiilor democratice bazate pe Constituția din 1923 și instaurarea primului regim autoritar de tendință totalitară din istoria țării⁴. Lăsând la o parte aspectul strict politic al acestor acte, ne propunem să ne oprim și asupra laturii oarecum psihologice pe care susnumitele evenimente ar putea-o avea. Și când spunem acesta, ne referim la faptul că într-un regim nedemocratic, bazat pe impulsurile personale și autoritare ale celui care l-a instituit, indiferent dacă este vorba de o accentuare a lor sau nu, se observă clara tendință de conturare a unui cult personal din partea artizanului noului regim⁵.

Deși nu avem de-a face cu un regim totalitar propriu-zis, cultul personalității a fost o componentă importantă a propagandei carliste, cu deosebire în anii 1938-1940, generând o adevărată campanie de proslăvire a suveranului susținută de instituțiile politice ale regimului (F.R.N., *Gărzile Naționale*, *Straja Țării* etc.).

Pe baza documentelor studiate de noi, documente ce constituie suportul informațional al lucrării de față, încercăm să schițăm unele aspecte ce ne îndreptățesc

să credem că regele Carol, susținut desigur de forțe politice interne și externe, a beneficiat de un cult al personalității destul de evident, reflectat cu deosebire în marile serbări ce se țineau, de pildă cu ocazia zilei de 27 februarie, 1 mai, 10 mai, 8 iunie, 16 octombrie, 1 decembrie, a sărbătorilor de la câmpăna dintre ani (Crăciunul, Anul Nou, Boboteaza)

C u l t u l u i personalității regelui Carol al II-lea își are originea în

campaniile de presă ale unor publicații românești care susțineau revenirea în țară a principelui Carol. Dintre toate acestea se va distinge „Cuvântul”⁶. Încă din primul număr al gazetei pe anul 1930, Nae Ionescu semnează un articol pe această temă, încărcat de aluzii transparente la persoana principelui Carol al II-lea: „Regența nu poate avea și nici nu putea să aibă principal, prestigiu, față de un parlament liber ales (...). Nici acum, în ceasul al unsprezecelea nu ne vom da seama că avem nevoie de un stăpân?”

Pe măsură ce înaintăm în timp, articolele din „Cuvântul” devin tot mai clare în intenția lor de a-l prezenta pe principele Carol drept unica soluție pentru redresarea României.

Argumentele sunt puse în umbră de metaforele care abundă în textul citat: „și când El va trece, pe cal alb, pe drumurile țării, ager, voinic, senin și mândru, așa cum îl întâlnim astăzi la fiecare răscruce pe cărările sufletului nostru, vom fi bucuroși să putem rosti rugăciunea liberatoare: *et nunc dimittis servum tuum, Domine...*”⁷ și să plecăm fiecare într-ale noastre”. Devenea clară intenția directorului gazetei de a construi un mit în jurul lui Carol, prin intermediul căruia să stârnească un curent de simpatie față de principele în exil. Jurnalistul Nae Ionescu se transformă, treptat, articol cu articol, într-un adevărat propagandist; în discursul său, jumătățile de adevăr se combină cu imagini poetice, a căror simbolistică era ușor de descifrat: Carol era salvatorul, cel care urma să restabilească „principiul de autoritate prin restaurarea unei monarhii efective și instituirea politicii prizei directe prin crearea adevăratului partid de mase”⁸.

Sosirea principelui în țară este comentată elogios în ediția a II-a din 8 iunie 1930 a ziarului „Cuvântul”. Fără a aștepta decizia Parlamentului de la București, „Cuvântul” îl recunoaște drept rege pe Carol: „Nici un fel de jumătate de măsură; asta însemnează: CAROL – REGE”). Ștafeta este preluată de oficiosul P.N.Ț., „Dreptatea”, care, în numărul de miercuri, 11 iunie 1930, relatează evenimentele din ședința Adunării Naționale. Cotidianul considera justetea actului, de „dreptate istorică” prin înscăunarea Principelui Carol ca și rege, folosindu-se din plin de elemente ale simbolisticii naționale: „Moștenitor al tronului românesc, prin grația divină, purtător al Coroanei de oțel, prin investirea dată de voința națională în urma votului unanim al reprezentanților ei legiuitori, după vicisitudini pe cari această manifestare îl îmbie să le uite – și pe cari s'a declarat și gata să le dea personal uitării – urcând treptele Tronului României întregite, Carol al II-lea aduce poporului român nădejdi”⁹.

Ca o concluzie la cele afirmate de noi, subliniem faptul că, campania de presă din „Cuvântul” reprezintă unul din vectorii importanți ai acțiunii de influențare a opiniei publice românești din epocă. Directorul ziarului și colaboratorii săi apropiați simțiseră în ce consta puterea presei și aplicaseră cu succes diverse tehnici de persuasiune: prezentarea unor date istorice incomplete, interpretarea incorectă sau părtinitoare a unor situații din epocă, inventarea sau căutarea unor vinovați și construirea unui personaj salvator, care ar fi putut să mântuie o nație.

Așa după cum am mai afirmat, manifestările aniversare ținute cu diverse ocazii au constituit cele mai bune prilejuri pentru crearea cultului personalității lui Carol.

Astfel, ziua de naștere a suveranului, 16 octombrie, era sărbătorită cu mult fast. Aceasta era considerată „zi de sărbătoare națională, în care cele 20 de milioane de români își unesc gândul, rugând pe cel Atotputernic să dea sănătate și viață lungă marelui nostru rege”. În această zi, instituțiile și școlile publice din toată țara erau închise. „Școlăria capitalei sărbătorește cu nețărmurit entuziasm pe ocrotitorul și îndrumătorul ei”. Sub acest generic, în preajma zilei de naștere a „Maiestății Sale, Regele Carol al II-lea”, pe o pagină întreagă din ziarul „România”, gazeta oficială a regimului carlist, se înșiră reportaje despre cum au marcat momentul elevii din liceele bucureștene¹⁰. La această dată, membrii Gărzilor Naționale din toată țara erau obligați să transmită telegrame de felicitare către

„marele sărbătorit”, să susțină diferite programe artistice. În 1939, la Alba Iulia, aniversarea zilei de 16 octombrie a început printr-un *Te Deum* la Catedrala Încoronării, la sfârșitul căruia, comandantul garnizoanei, colonelul Ivancovici s-a simțit dator să lămurească celor prezenți însemnătatea zilei, aducând elogiul suveranului și subliniind eforturile acestuia pentru ca România „să-și dezvolte în pace și liniște programul de îndreptare pe care Frontul Renașterii Naționale îl are în concepția sa”. Aniversarea a luat sfârșit printr-un program artistic în sala Teatrului Caragiale unde a fost prezent „un public select care, unit în cuget și-n simțiri, a adus omagii marelui sărbătorit”. De asemenea, la Blaj, ziua de naștere a regelui a fost omagiată și de către stolul de străjeri al Liceului „Sf. Vasile” din localitate. Cu această ocazie, directorul liceului, profesorul Grigore Pădureanu a conferențiat despre însemnătatea zilei și a scos în evidență „faptele de glorie ale Majestății Sale”¹¹.

La 16 octombrie 1939, în Capitală a avut loc o mare manifestare cetățenească iar în capitalele de județ s-au desfășurat adunări publice, pentru că „această zi trebuie să fie un fericit prilej de înălțare sufletească”, s-au rostit discursuri, s-au trimis telegrame de felicitare, portretele sale au fost expuse pe clădiri publice. În chemarea adresată de Frontul Renașterii Naționale se specifică: „Cu toții într-un gând să arătăm suveranului țării iubirea plină de devotament cu care nația recunoscătoare înconjură în fiecare moment pe regele său”. Punctul central al manifestărilor din București l-a reprezentat sărbătoarea de la Ateneu, primul ministru Constantin Argetoianu, afirmând: „Primul nostru gând trebuie să îndrepte cu caldă dragoste și recunoscătoare încredere către regele și îndrumătorul nostru. Cu o desăvârșită claritate de vederi, cu intuiția pe care Dumnezeu o hărăzește numai marilor conducători de neamuri, cu o neșovăielnică voință, Majestatea Sa a brăzdat cărările pe care poporul nostru înaintea de pe pași siguri”¹².

Sărbătoarea de la Ateneu a fost urmată de o defilare nocturnă a membrilor Frontului Renașterii Naționale, ce purtau în mâini torțe aprinse. F.R.N., partidul unic, organizase zgomotoasă și înzorzonată petrecere după gustul Majestății Sale. În prezența lui Carol s-a intonat imnul F.R.N., miniștrii au rostit discursuri. Nici oamenii obișnuiți n-au lăsat să treacă prilejul! Bunăoară, țărani l-au omagiat pe „întâiul fiu al țării” prin glasul „confratelui” Ion Nițescu, din Cîrțișoara-Olt. Deputatul Eftimie Gherman l-a felicitat pe Suveran în numele Uniunii breslelor muncitorilor minieri¹³. Profund revoltat de această propagandă deșănțată, N. D. Cocea nota: „Ziua de naștere a regelui. De trei zile nu-i mai tace gura radioului, anunțându-se evenimentul acesta extraordinar. Și presa, prin toate penele redactorilor și colaboratorilor ocazionali, miniștri, ministriabili, frontişti, străjeri, lingăi etc., etc., îi ține hangul. Articole. Discursuri. Interviu. Fotografii. Tot ce vreți. Toate glasurile. Pe toate limbile”¹⁴.

Până în 1947, ziua națională a României s-a serbat la data de 10 mai. Atunci, ca și acum, conducătorii făceau „băi de mulțime”, pavoazău orașele cu stindarde tricolore, organizau defilări de trupe și manifestări culturale. În Capitală, bucureștenii populau arterele principale, în așteptarea Regelui și a suitei sale, care traversau orașul dinspre Palatul Regal spre Patriarhie¹⁵. În 1939, oficialitățile au serbat în aceeași zi centenarul nașterii Regelui Carol I, ziua Regalității și a

Independenței. Ce prilej minunat pentru Carol al II-lea, în aceeași măsură "voievodul culturii", dar și al uniformelor înzorzonate și paradelor militare zgomotoase! Celebrarea evenimentului a început cu două zile mai devreme. Regele Carol al II-lea și fiul său Marele Voievod Mihai s-au deplasat la Turnu-Severin, unde au dezvelit lespedea comemorativă pe locul unde Carol I a pus piciorul, pentru prima dată, pe pământ românesc. În seara aceleiași zile, la București, în sala tronului de la Palatul Regal, s-au sfințit noile drapele ale unităților militare. La 10 mai, într-o Europă pe picior de război, autoritățile au hotărât organizarea unei parade militare - demonstrație de forță a Armatei Române. În zorii zilei, 21 de lovituri de tun au trezit populația Bucureștiului. Începând cu ora opt, în fața Palatului Cotroceni, oamenii și-au ocupat locurile din tribună, așteptând sosirea Suveranului. La ora zece, în sunet de fanfară a apărut și Regele. După raportul generalului Argeșeanu, comandantul Corpului II de Armată, a urmat serviciul divin, apoi decorarea soldaților cu medalia comemorativă "Regele Carol I". Corespondentul oficiosului

Frontului Renașterii Naționale "România", relatează astfel de la fața locului: "O dată cu intonarea Imnului Regal, uralele voinicești salută pe Supremul Comandant și această încântătoare muzică de glasuri și alături trec în cadență perfect sincronizată, de la unitate la unitate, cu câteva clipe înainte de a primi pe Vodă și suita". Pe trei șiruri au defilat cavalerii ordinului Mihai Viteazul, asociațiile de veterani, premilitarii, ofițerii școlii Superioare de Război, Garda Palatului, brigăzile de grăniceri, unitățile de artileriști, pompierii. În final, membrii Casei Regale au plecat spre Palat, unde au avut invitați pe primul ministru, ministrul Apărării Naționale, Înzestrării Armatei, al Aerului și Marinei, subsecretarul de stat al Apărării Naționale și comandanții de mari unități din garnizoana București. În Piața Palatului Regal, cu acea ocazie, s-a inaugurat statuia ecvestră a "Regelui Întemeietor", creație a sculptorului croat Ivan Mestrovici, prin fața căreia au defilat membrii F.R.N., îmbrăcați în uniforme albastre de partid¹⁶.

Și în teritoriu ziua de 10 mai era sărbătorită cu același festivism. În 1939, în Ținutul Mureș, ca de altfel în toată țara, membrii Gărzilor Naționale aveau obligația de a sărbători ziua de 10 mai cu un fast deosebit. Programul prevedea în primul rând participarea la serviciul divin a tuturor autorităților și a populației, defilarea pe străzile localităților, manifestări artistice susținute de elevii școlilor și liceelor înregimentate în Straja Țării, toate acestea fiind închinată "marelui restaurator". O dare de seamă asupra serbărilor din 10 mai 1939 în județul Alba relatează: "ziua de 10 mai a fost serbată în tot județul Alba cu deosebit entuziasm și fast. La defilare trecerea detașamentului Frontului Renașterii Naționale a fost viu aplaudată". Aceeași stare de spirit a marcat serbarea și în județele Ciuc, Turda, Târnava Mică, Târnava Mare¹⁷.

O conotație și o semnificație specială a avut-o ziua de 8 iunie - ziua Restaurației. Regele Carol al II-lea, sprijinit de importanți factori politici și propagandistici, încerca să însuflească mulțimilor că odată cu această zi, România intrase într-o epocă de renaștere națională, politică, religioasă. Și pentru a aduce

mereu în memoria românilor acest lucru, în localitatea Someșeni, unde Carol a aterizat cu avionul la 6 iunie 1930, a fost ridicată o placă comemorativă cu următorul conținut: "Aici a coborât din sbor la 6 iunie 1930 aducătorul de viață nouă în România pe veci unită, regele Carol II". Mai mult, a fost ridicată o scultură în bronz ce înfățișa pe țărancă Modura, cea care i-a adus apă de băut lui Carol imediat după aterizare. Tot cu acest prilej au fost tipărite și cărți poștale cu următorul conținut: "Țara își primește Domnitorul sosit pe calea aerului la 6 iunie 1930".

Dacă alte zile aniversare erau marcate de manifestări mai puțin costisitoare, aceasta însă reclama un adevărat efort uman și material, care avea parcă să prefigureze eforturi similare din vremuri ce urmau să vină. "În ziua de 8 iunie - relatează o dare de seamă a Gărzii Naționale din 10 iunie 1939 din județul Odorhei - cetățenii au luat parte la serbarea zilei, atât pe stadionul unde s-a produs serbarea, cât și la defilare"¹⁸.

Ziua de 8 iunie fusese declarată și zi a tineretului. În acest sens, se desfășurau pe stadionul A.N.E.F. din București spectacole grandioase în cinstea "marelui străjer Carol al II-lea". De asemenea și străjerii din Sighișoara au organizat la 8 iunie 1939 pe stadionul din localitate o adevărată manifestație, despre care putem spune, fără să greșim că era o expresie tipică a cultului personalității.

Dar iată cum se desfășurau festivitățile după propriile însemnări ale suveranului: în ziua de 6 iunie 1938, Carol a participat la sărbătoarea „Cavalerilor virtuții aeronauticii”, prilej cu care a oferit decorații și medalii; a primit defilarea; un

general italian aflat în vizită în România i-a conferit, în numele regelui-împărat și al ducelui, insigna de „Pilot de onoare al aeronauticii italiene”; în aceeași zi, Carol al II-lea a participat la inaugurarea expoziției Fundației Principele Carol. La 7 iunie a fost prezent la deschiderea Congresului Căminelor Culturale, la Arenele Romane. Aici au avut loc „coruri și discursuri”, apoi defilarea a 400 de delegați „în sunetul unei fanfare țărănești din vechiul Regat”; după masă, la Șosea, distribuția noilor drapele și fanioanele unităților străjerești și decorarea „celor care au muncit cu râvnă”, apoi inaugurarea și vizitarea expoziției străjerești. În ziua de 8 iunie, manifestație pe stadionul ANEF, după următorul program: serviciul divin; intonarea Imnului Regal; rostirea rugăciunii „Tatăl Nostru” și a „Textului biblic”; cuvântul Marelui Străjer; urări adresate Marelui Străjer; cântece străjerești; gimnastica străjerilor; defilarea Străzii Țării. A urmat masa oficială și primirea darurilor, între care: de la Malaxa-manuscrise aparținând lui Vasile Alecsandri; „daruri frumoase” de la Ministerul Apărării Naționale și de la Urdăreanu; apoi poker, la care, bineînțeles, regele a câștigat. Festivitățile s-au reluat a doua zi, 9 iunie, cu defilări, fanfare străjerești, cimpoaie, concurs hipic internațional¹⁹.

În anul 1940, ziua Restaurației nu s-a mai bucurat de aceeași pompă a anului 1939, deși suveranul își serbătorea 10 ani de domnie. Condițiile internaționale, pericolele ce amenințau țara din afara granițelor sale, au făcut să mai scadă cu câteva grade entuziasmul celor care se ocupau cu menținerea și întreținerea imaginii create regelui, de salvator al

neamului²⁰. „Ziua de 8 iunie - relatează ordinul nr. 5 din 8 iunie 1940 - și cele ce vor urma să ne găsească însufleții de cel mai cald patriotism, gata de a înfrunta vitregia vremurilor. Camarazii din Garda Națională a Frontului lui Renașterii să rămână și mai departe primii ascultători ai cuvântului regelui”²¹. Obsesia regelui erau darurile, după cum el însuși notează în jurnalul său: „Vineri, 7 iunie 1940, a doua zi a așa-numitelor serbări ale Restaurației (...) După aceasta vin darurile ce le-am primit pentru mine. întâi Dudaia un automobil Zephyr, foarte drăguț care-mi face o deosebită plăcere. Urmează cele oficiale, aduse de Urdăreanu: 1. Din partea Guvernului, un foarte frumos cap de Christ, de Greco; 2. Banca Națională, o plachetă de aur masiv (12 kg) și o casetă cu noile monede de aur comemorative; 3. Societatea „Mica” minereuri de aur; 4. Primăria București, o foarte frumoasă cupă de argint; 5. Dombrovski, un portret al nevestei Țarului Nicolae I; 6. Societatea „Petroșani” o cutie din aur din noile exploatări din regiunea Baia Mare; O serie nesfârșită de obiecte de aur de foarte mare valoare”.

A doua zi, sâmbătă, 8 iunie, Carol își începe notațiile în *Jurnal* conturând un bilanț al celor 10 ani „de trudă, de muncă și de griji fără sfârșit. Am conștiința că am făcut tot ce puterile mele mi-au permis să fac și că, prin lovitură de stat de acum doi ani, am scăpat țara de la pieire. Ce ar fi fost astăzi, în aceste zile așa de îngrijorătoare, dacă am mai fi trăit sub imperiul dezmățului partidelor, prea numeroase. Dar în acest timp, dacă n-ar fi fost aceste vremuri grele și cerințele enorme ale înzestrării armatei, ce nu s-ar fi făcut!”²² Referindu-se la propaganda oficială și la atitudinea lui Carol al II-lea, scriitorul N. D. Cocea nota: „Să-ți pui slugile să te laude la gazetă. Și să te declari satisfăcut. Să-ți tocmești tu singur argați cu ziua care să te ridice în slava cerului. Și să te potrivești vorbelor lor. Să te socotești om mare pentru asta. Haram de rege!”²³

Tot cu prilejul acestei „Mari Sărbători” dedicate împlinirii a zece ani de domnie, instituțiile țării se întrec în a-i face Suveranului fel de fel de cadouri. Armata, de exemplu, îi dă un buzdugan de aur în greutate de patru kilograme. Cel mai amuzant cadou ni se pare însă cel oferit de Siguranță. Poliția politică îi face cadou regelui o publicație - „Siguranța”. Prima pagină conține o „Închinare”, așezată sub convenitul portret: „Nu se cuvine a se așeza nici o piatră de temelie, înainte de a se invoca numele Aceluia care însemnează geniul creator a tot ce este viu în țara aceasta. Hărăzit a răspândi în jurul Lui idee, putere, lumină și închegare, Majestatea Sa Regele este prezent fără încetare, creator, pretutindeni. Închinăm această publicație Majestății Sale, cu toată dragostea noastră și cu emoționantă recunoștință pentru binele pe care regele nostru l-a făcut țării și pentru osteneala Lui de fiecare clipă întru pregătirea unor zile luminoase neamului românesc”²⁴.

Presa consacra pagini întregi acestui eveniment. Semnificativ pentru felul în care se scrie despre Carol al II-lea sunt rândurile apărute în oficiosul „România” din 8 iunie 1939: „Coborând din văzduh, ca un arhanghel al mântuirii, M. S. Regele Carol al II-lea a reînnoțit firul continuității dinastice”²⁵.

Pentru a îngloba și Ziua Națională, 10 Mai, și Ziua Restaurației, 8 Iunie, Regele a inițiat festivalul „Luna Bucureștilor” (9 mai - 9 iunie). Se organizau expoziții, se inaugura monumente și, lăsând deoparte propaganda și fastul, manifestarea avea și un caracter benefic, multe amenajări ale Capitalei executate atunci menținându-se și azi.

Ziua de 1 mai, proclamată „Ziua Muncii”, avea o semnificație deosebită pentru „Regele Muncitorilor”. Carol al II-lea, după modelul lui Mussolini, a decis să-i folosească pe muncitori în favoarea sa, organizând o manifestație de amploare la 1 Mai 1939. După ce instaurase o dictatură personală cu un an înainte, Carol desființase sindicatele, pe care le înlocuise cu bresle controlate de stat. Inspirat de modelul manifestațiilor lucrătorilor din Germania și Italia, regele a dorit să-i alinieze și pe muncitorii români la politica regimului său. Sub pretextul unui congres general al breslelor, primul ministru Armand Călinescu și ministrul Muncii Mihail Ralea au organizat la 1 Mai 1939 o mare adunare muncitorească în Capitală, delegații fiind strânși în sălile „Aro”, „Tomis” și „Eintracht” pentru a aduce osanale lui Carol al II-lea.

Cea mai importantă „sesiune” a congresului a avut loc la sala „Aro”, unde Mihail Ralea le-a vorbit delegaților despre însemnătatea zilei de 1 Mai în viziunea regimului carlist: „Congresul breslelor, pe care-l deschidem azi, trebuie să fie un bilanț. El trebuie să măsoare drumul parcurs și să însemne măsura eforturilor noastre spre organizare a clasei muncitorești. Majestatea sa Regele, cu egală solitudine paternă, a arătat o deosebită grijă pentru truda muncitorilor săi. El a voit să fie și regele muncitorilor. Toate suferințele muncitorești și-au găsit ecou în inima Sa. Simbol al unirii și dreptății românești și-a întins oblăduirea și asupra lumii celor care trudesc”²⁶. A urmat apoi defilarea prin fața Palatului Regal, unde regele a apărut în balcon pentru a fi aclamat.

Pentru ca „tabloul” să fie complet, organizatorii au invitat la tribună și reprezentanți ai breslelor de meseriași, pentru a aduce omagiile de rigoare lui Carol al II-lea. Luările lor de cuvânt par a fi sursă de inspirație pentru viitorii reprezentanți comuniști ai „oamenilor muncii”. Astfel, T. G. Teodoru, președintele breslei textile și îmbrăcăminte, a declarat: „În numele breslelor de meșteșugari din întreaga țară salut cei dintâi congres al breslelor de lucrători, funcționari particulari și meseriași. Meseriașii văd în acest congres începutul unei vieți noi pentru munca noastră națională, pentru așezările noastre sociale, pentru buna înțelegere dintre clasele noastre muncitorești. Înfrățiți cu toată muncitorimea română, noi, breslele de meșteșugari, simțim în această zi de sărbătoare a muncii că suntem un singur corp de bresle de lucrători și funcționari particulari și ne alăturăm lor pentru ca împreună, cu puteri unite, să ridicăm prestigiul muncii românești și să contribuim la înălțarea țării”.

Astfel de discursuri nu aveau nimic comun cu spiritul „de origine” al sărbătorii de 1 Mai. Pentru a oferi amploare evenimentului, organizatorii au pregătit o defilare a muncitorilor prin fața Palatului Regal. Pe o ploaie năprasnică, proletarii și funcționarii statului au mărșăluit pe Calea Victoriei, regele privindu-i de la balcon. Ei l-au salutat pe monarh cu brațul drept ridicat spre cer, celebrul „salut roman” specific Italiei fasciste²⁷.

O altă dată ce făcea parte din calendarul manifestațiilor propagandistice ale regimului carlist era ziua de 27 februarie, ziua Constituției²⁸. Într-o lucrare care făcea apologia Constituției se afirma despre aceasta că: „deschide o nouă epocă în viața politică a României în care solidaritatea socială, munca, ca singur izvor de drepturi politice în stat și întărirea unității și autorității vor lua locul individualismului divergent, politicianismului exagerat, dezbinării și carenței de autoritate”²⁹.

Apologetii regimului vor prelua aceste idei pentru a justifica și crea o ideologie ce trebuia impregnată în mintea românilor.

Spicuim din presa vremii articole care ne relatează despre modul cum "țara sărbătorea", în februarie 1939, un an de la adoptarea Constituției carliste. "Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul au adus prinos de recunoștință la Alba-Iulia Maiestății Sale (M.S.) Regelui, pentru Constituția ce a dat țării." "Profesorii secundari din Capitală, în frunte cu domnul ministru Petre Andrei și cu rezidentul regal Gh. Alexianu, au adus devotat omagiu M.S. Regelui pentru noua Constituție." Devotatul omagiu a luat și forma concretă a unei telegrame oficiale, trimisă de profesorii secundari pe adresa capului încoronat. "Asociația generală a profesorilor secundari din toată țara, se spune în cuprinsul telegramei, sărbătorind azi prin secția sa centrală din București aniversarea unui an de la darea Constituției noi, exprimă dragostea și întregul său devotament față de marele învățător al neamului, M.S. Carol al II-lea. Profesorii secundari afirmă cu tărie hotărârea lor de a munci fără odihnă pentru făurirea sufletului nou de care are nevoie statul nostru. Să trăiți, Maiestate!" Cu același prilej, ziarele își informau cititorii și că "bănățenii stau zid în jurul M.S. Regelui". Ca să nu se lase mai prejos, maramureșenii, prin glasul reprezentantului lor Gavril Iuga, erau de părere că noua Constituție "deschide o epocă de realizări în toate domeniile de activitate națională"³⁰.

În anul 1939, la 1 decembrie - dată cu semnificații deosebite pentru istoria națională a românilor - conform programului stabilit de guvern, serbările unirii urmau să se desfășoare în prezența unor înalți membri ai Consiliului de Miniștri, importante fețe bisericești, diferite alte personalități din capitală și Ținutul Mureș. Astfel, au fost prezenți la Alba Iulia atunci: Silviu Dragomir (ministrul Minorităților), C. C. Giurescu (ministrul F.R.N.), Ion Gigurtu (ministrul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor), generalul Petre Georgescu (comandantul general al Gărzii Naționale), istoricul Ioan Lupaș, numeroși parlamentari și autorități locale. Cuvântările rostite de membrii guvernului, și nu numai, insistau asupra semnificației zilei, dar și a vremurilor de atunci, preamărind regimul și conducătorul lui. "Să fim recunoscători providenței - spunea Silviu Dragomir în alocuțiunea sa - că ne-a dăruit un rege mare și înțelept și să pășim cu deplină încredere în izbânda pe care numai el ne-o poate chezașui". Aceeași tentă străbate și discursul lui C. C. Giurescu, accentuând parcă și mai mult ideea proniei cerești care "a vrut să fie în fruntea țării un mare monarh cu darul prevederii și al hotărârii". Ministrul Lucrărilor Publice, Ion Gigurtu, a insistat și el asupra rolului hotărâtor al lui Carol în noul mers al societății românești, îndemnând în același timp: "să ne strângem cu toții în jurul celui ce și-închinat viața soartei și preamării poporului nostrum".

Cuvântarea secretarului general al Frontului, Victor Moldovan, atrage atenția prin afirmațiile de pioasă închinare și credință în regele așa-zis mântuitor: "Trebuia să vie de undeva o schimbare, trebuia să intervie mâna unui cârmaci încercat, cu ochi ager, cu braț sigur care să întoarcă plin de hotărâre cârma corabiei ajunsă în bătaia tuturor furtunilor. Acest cârmaci a sosit

la timp: este M. S. Regele Carol al II-lea". Nu mai redăm și alte cuvântări, pentru că majoritatea, după un început care se referă la însemnătatea zilei, revin la același scop: osanale marelui rege și preamărirea faptelor sale.

Presa vremii a făcut și ea ecoul celor petrecute la Alba Iulia la 1 decembrie 1939. Astfel, ziare ca "România" din 2 decembrie 1939, organ de presă al F.R.N. sub conducerea lui Cezar Petrescu, "Curentul" din 2 decembrie 1939, condus de Pamfil Șeicaru, "Neamul Românesc" din 4 decembrie 1939, condus de Nicolae Iorga, au reprodus discursurile autorităților prezente la Alba Iulia, dar au redat gânduri și sentimente proprii în legătură cu această aniversare. Nicolae Iorga, într-un articol de pe prima pagină din ziarul său scria: "Unirea realizată sub scutul marelui rege Ferdinand avea să fie desăvârșită sub glorioasa domnie a fiului său regele Carol al II-lea. M. S. Regele Carol al II-lea este acela care ne-a întors privirile către aceste permanențe românești"³¹.

Un alt prilej de manifestare a cultului personalității regelui Carol al II-lea îl constituiau sărbătorile de la cumpăna dintre ani. Solemnitatea Anului Nou din 1939 de la Patriarhia Română a avut o desfășurare neobișnuită față de cele tradiționale. Solemnitatea a debutat la ora 10:30 cu deplasarea membrilor guvernului la Palatul patriarhal spre "a face urările de cuviință I.P.S.S. patriarhului dr. Miron Cristea, cu ocazia Anului Nou". Apoi, în frunte cu șeful guvernului, demnitarii au intrat în Catedrala patriarhală. La ora 11:15, regele Carol al II-lea, îmbrăcat în uniforma Ordinului "Mihai Viteazul" și marele voievod Mihai de Alba Iulia, cu uniforma vânătorilor de munte, au sosit în dreptul Catedralei patriarhale, "în timp ce toți demnitarii salută cu brațul drept întins". Apoi, suveranul, însoțit de suita sa și demnitarii prezenți, a intrat în catedrală pentru a asista la *Te Deum*. După serviciul religios, suveranul a ieșit din catedrală, având ca antemergători pe arhidiaconi cu dicherul și tricherul. În fața Catedralei patriarhale și în prezența demnitarilor și a membrilor Corpului diplomatic, Carol al II-lea a trecut în revistă compania de onoare a Regimentului 6 "Mihai Viteazul". După acest moment, suita regală a părăsit Patriarhia Română.

Ulterior, manifestările au continuat la Palatul Regal, din Calea Victoriei. La ora 12:00, membrii guvernului, în frunte cu patriarhul Miron Cristea, s-au deplasat la palat, fiind primiți în Sala tronului de regele Carol al II-lea și "augustul vlăstar". La ora 13:00, solemnitatea de la Palatul Regal s-a finalizat cu primirea membrilor Corpului diplomatic acreditat la București din partea căruia monseniorul Andreea Cassullo, nunțul apostolic, a prezentat felicitările cu ocazia Anului Nou. La ora 13:50, Carol al II-lea, însoțit de principele moștenitor a plecat spre gara Sinaia³².

Marele Praznic al Bobotezei din anul 1940 din capitala Basarabiei a avut o mare componentă politică, deoarece prin ritualul religios combinat cu cel strict militar, regele Carol al II-lea a fost asemănat cu voievozii Moldovei, precum Ștefan cel Mare sau Petru Rareș, în fapt întreaga desfășurare de forțe având ca obiectiv cultivarea încrederii în sufletele basarabenilor că fronturile țării nu vor fi atinse de trupele Rusiei bolșevice.

Evenimentul a fost prezentat pe larg în presa scrisă, toate momentele fiind redată ca într-un tablou al vremurilor

voievodale. Conform articolelor de presă, ceremoniile căpătaseră o aureolă menită să omagieze persoana monarhului aflată în căutarea echilibrului politic atât de necesar țării pe care o conducea.

Regele Carol al II-lea, îmbrăcat în uniforma de general de cavalerie, însoțit de Marele Voievod Mihai, în uniforma de sublocotenent al vânătorilor de munte, sosea la ora 10:00, la Chișinău cu "trenul domnesc". Suita regală a fost primită de prim-ministrul Gheorghe Tătărescu, alți membri ai guvernului și oficialități civile și militare. Deplasarea spre catedrală s-a făcut cu "automobilul regal" pe bulevardele flancate de pancarte care aveau înscrisuri precum: "Trăiască Regele plugarilor" sau "Veghem și apărăm cu energie granițele țării". Ajuns în fața catedralei, în bătaia clopotelor, regele a fost întâmpinat de arhiepiscopul Efreim Tighineanu, loctiitor de arhiepiscop al Chișinăului și de mitropolit al Basarabiei, cu Sfânta Evanghelie și Sfânta Cruce, pe care "le-au sărutat smerit și Suveranul, și Marele Voievod". Serviciul divin a fost săvârșit de un sobor de 50 de preoți și diaconi în frunte cu arhiepiscopul Efreim Tighineanu, monarhul asistând în strana împărătească. După slujbă, în bătaia clopotelor și detunăturile bateriilor din apropierea orașului, clericii cu prapuri, "icoanele sfințite la muntele Athos" și ripide au pornit într-un cortegiu spre crucea de marmură din fața clopotniței catedralei, pentru săvârșirea sfințirii apelor. Clericii au fost urmați de suita regală și demnitarii statului.

În dreptul crucii, "regele apărător de țară și de credință a azvârlit în apa albă crucea de chiparos adusă de la Sfântul Munte - și din nou crește nimb de atlet al creștinătății în jurul Domnului dăruit cu moștenirea Sucevei". Acest limbaj specific cultului personalității devenea patetic în presa centrală, când se reliefa chiar o mistică în jurul acestui eveniment: "Regele României Mari a azvârlit în apa sfințită crucea Mântuitorului, a sărutat apoi smerit lemnul Răstignirii, iar norodul ivit din cătunele Basarabiei a înțeles că acolo unde este straja hotarnică este și cheazășia ocrotirii altarelor străbune". După acest moment, în aclamațiile mulțimilor, a urmat intonarea Imnului Regal și defilarea unităților militare în dreptul estradei regale din fața catedralei.

După unitățile militare, a urmat marșul primarilor satelor basarabene, "cu pieptarele F.R.N. peste sumane". Ulterior, pe traseul către Comandamentul Corpului de Armată, regele a făcut o "baie de mulțime", după cum se consemna în presa vremii: "Brațul Suveranului, între două fluturări de salut, se întinde din când în când ocrotitor spre câte o femeie din mulțime care, îngenunchind în calea Regelui îi înmânează smerite câte un plic cu o rugă-o jalbă cu destăinuirii de necazuri".

Evenimentul de la Chișinău a fost amplu mediatizat, atât în presa scrisă, cât mai ales prin jurnalele de știri cinematografice. Prin importanța și semnificația care se dădea unor astfel de evenimente nimeni nu mai putea să creadă că fruntariile țării vor cădea, cum s-a întâmplat în vara aceluiași an, iar regele, atât de aclamat și de autoritar, câteva luni mai târziu avea să fie obligat să părăsească țara în focurile de armă ale celor care urmau să ajungă la guvernare.

În fapt, manifestările de la Chișinău reprezentau un mijloc eficace de propagandă în favoarea regimului carlist, mijloc care avea să fie utilizat mai mult de către regimul comunist. Factorul politic se folosea încă o dată de ceremonialul bisericesc în speranța scoaterii țării din criza prin care trecea, eludând categoric rolul pe care Biserica îl putea avea ca instituție autonomă în statul român³³.

Alte prilejuri pentru elogierea „marelui conducător” au fost „Luna Bucureștiului”, „Luna Cărții” și „Luna Curățeniei”. „Entuziasmul” popular se desfășura după un scenariu foarte riguros conceput de Ministerul Propagandei Naționale, creat la 3 octombrie 1939. Aceasta trimitea instrucțiuni privind

materialele ce urmau să se publice cu ocazia unor aniversări sau vizite ale regelui, discursurile acestuia, ce trebuia scris despre modul de viață al suveranului; toate aveau menirea de a-l prezenta pe Carol al II-lea ca simbolul tuturor virtuților umane. În cadrul acestui minister exista o Comisie tehnică pentru coordonarea acțiunilor de propagandă, pentru controlul articolelor apărute în ziare. Aceasta întocmea liste cu articolele ce trebuiau trimise pentru a fi publicate în străinătate cu diverse prilejuri (10 Mai, 8 Iunie, 1 Decembrie etc.); de asemenea, stabilea materialul ce urma să fie pus la dispoziția corespondenților străini aflați în România. Pentru a răspunde și mai bine acestui scop, al dirijării modului în care se scria despre Carol, s-a înființat pe lângă Direcția Presei un Serviciu special de informații pentru corespondenții presei străine. De exemplu, la 15 noiembrie 1939, Ministerul de Interne trimitea o notă către Ministerul Propagandei Naționale prin care sugera ca în almanahurile ce se editau la sfârșit de an directorii de edituri și ziare „să introducă negreșit material informativ privind pe rege, Marele Voievod Mihai, regimul său, realizările sale, activitatea și rostul Frontului Renașterii Naționale, Straja Țării, toate acestea fiind de natură să ridice nivelul publicațiilor”.

Cultul personalității regelui Carol al II-lea se va abate și asupra filateliei într-un deceniu al amintirilor dureroase și al deciziilor politice contradictorii. Numai în primele 6 luni de la proclamare, Direcțiunea Generală a Poștei, Telegrafului și Telecomunicațiilor emisese un număr de 3 emisiuni filatelice cu portrete ale noului monarh, în diferite ipostaze. Iar în cei 10 ani cât a domnit, efigia lui Carol al II-lea a apărut în nu mai puțin de 17 emisiuni de sine stătătoare. Iată ce declara expertul Leonard Pascanu într-un interviu din 2007, acordat cotidianului "Interesul public": "Carol al II-lea a fost unul dintre cei mai mari filателиști din lume. Și această notă a regalității a imprimat și altor persoane din jur dragostea pentru timbre. Era un cult emiterea timbrelor în perioada regalității. Era foarte important cum apare chipul suveranului pe timbre sau alte teme"³⁴.

Regimul a acordat o atenție specială tineretului: prin decretul-lege din 15 decembrie 1938, toți băieții între 7 și 18 ani și toate fetele între 7 și 21 de ani erau obligați să facă parte din **Straja Țării**, al cărei comandant suprem era regele, căruia străjerii trebuiau să-i jure credință. Deviza străjerilor era „Credință și muncă, pentru țară și rege”. Străjerii aveau o organizare elaborată și desfășurau diverse activități specifice cercetașilor, care cuprindeau educație sportivă, gimnastică. Organizația avea propriile drapele, fanioane și cântece străjerești. Străjerii erau implicați în acțiuni de muncă colectivă, concertate de Ministerul Propagandei. Erau de asemenea angrenați în procesul de formare a cultului personalității lui Carol al II-lea, fiind mobilizați în mari defilări cu caracter propagandistic. La 19 octombrie 1939 a fost înființat Frontul Național Studențesc, în care au fost înscrși, în mod automat, toți studenții³⁵.

Mijloacele de propagandă au fost puse în slujba regimului, având ca principal obiectiv elogierea lui Carol al II-lea - „salvatorul”, „omul providențial”, „voievodul culturii”. Radioul transmitea zi de zi declarații, proclamații, relatări despre vizitele regelui, elogii rostite de oameni de știință și cultură, de artiști etc. Presa consacra pagini întregi lui Carol al II-lea, a cărei fotografie trebuia să se întipărească bine în mintea cititorilor; pe baza unei dispoziții date de Serviciul de cenzură, nu mai erau îngăduite să apară în presă fotografiile liderilor politici din opoziție, declarațiile lor sau relatări despre activitatea pe care aceștia o desfășurau.

Din inițiativa lui Carol al II-lea a apărut un ziar oficial al regimului, intitulat „România”, sub direcția cunoscutului scriitor Cezar Petrescu³⁶. Ziarul era subvenționat de Ministerul de Interne, mai precis de Direcția Presei și Propagandei din

Minister, condusă de Eugen Titeanu. Pentru a se asigura că ziarul nu se va abate de a fi oficiosul suveranului, ministrul de interne, Armand Călinescu, îl numește pe Leon Kalustian atașat al guvernului pe lângă „România”. Timp de peste doi ani „România” va fi nava amiral a presei puse în slujba incredibilului cult al personalității lui Carol al II-lea. Nu există număr în care, sub un pretext sau altul, să nu se înalțe un imn Regelui Dictator. Relatarea acțiunilor lui Carol al II-lea stă sub semnul strădaniei de a dovedi dragostea și recunoașterea poporului față de Conducător. Toate punctele cheie ale cultului personalității lui Carol al II-lea - relația mistică Rege-Popor, recunoașterea internațională, rescrierea trecutului, bilanțul mărețelor realizări, idilizarea Cuvântului regal - se regăsesc în paginile oficiosului „România”, dar și în alte publicații precum „România satelor”, „Revista Fundațiilor Regale”, „Albina”, „Muncă și Voe Bună”³⁷.

Cei mai mulți aspiranți la un loc în preajma regelui și a Camarării s-au folosit de vanitatea lui Carol, căruia i-au adus elogii nemaîntâlnite până atunci la adresa unui suveran al României; toate au fost primite și, de multe ori, răsplătite, chiar în cazul când erau de-a dreptul fanteziste sau de-a dreptul ridicole. La 13 august 1930, un poet minor, din Timișoara, Volbură Poiană Năsturaș - care publicase versuri de război în „Neamul Românesc” al lui Nicolae Iorga, în 1917-1918 -, îl anunța pe Constantin (Puiu) Dumitrescu, secretar al regelui, că a instituit un premiu pentru poezii dedicate Restaurației și încoronării. Juriul urma să se întrunească la București, pe 1 septembrie; era format din Nicolae Iorga și Octavian Goga; va urma și editarea unui volum cu titlul *Poezia încoronării*. El trimitea și o mostră de astfel de poezii: „Trăiască al II-lea Carol! Trăiască! / Într-însul urmașul de rege; / Coroana cuprinde și frumusețea regească, / Și creștetul Țării întregi.”

Tot către Puiu Dumitrescu erau trimise, pentru a fi prezentate regelui, o mulțime de creații poetice și muzicale de gloriificare a Restaurației; aveau titluri semnificative: *Hora României Mari*, *Închinare M.S. Regelui Carol al II-lea*, *Unire și înfrățire*, *Marș patriotic* etc. Mulți oameni de cultură serioși, personalități adevărate, încercau să se impună atenției regelui, măgulindu-l prin trimiterea operelor lor. Între ei, istoricul și profesorul universitar ieșean Orest Tafrali, care-i oferea lui Carol revista ce o conducea - „Artă și arheologie”. Lucian Blaga trimitea două exemplare din creația sa, *Eonul dogmatic*³⁸.

O serie de școli încep să solicite aprobarea pentru a lua numele de Carol al II-lea. Și sportivii s-au grăbit; la 9 decembrie 1930, Federația Română de Fotbal solicita secretarului Dumitrescu un tablou al regelui, cu autograf, spre a-l afișa în sala de ședințe. Materialele laudative la adresa regelui ajunseseră atât de multe, încât au fost adunate în dosare speciale păstrate în Arhiva Casei Regale.

Apar, în corespondența trimisă regelui, formule tot mai lingușitoare, din partea unor anonimi sau a unor apropiați ai Palatului. Între aceștia din urmă se remarcă bancherul Aristide Blank; în *Memoriul* din 25 august 1930, privitor la situația economică a României, el scria: „Mai presus de toate avem nevoie de pionierul curajos și cuminte, cu orizonturi largi și gândul profund. [...] Și, Destinul, înțelegând rostul așteptărilor și speranțelor noastre, ne-a trimis pe *Înfăptuitorul*”³⁹.

Regele Carol al II-lea a dovedit o aplecare specială spre cultură: a încurajat, a sprijinit și a popularizat activitatea în acest domeniu, chiar dacă, în ultima fază a domniei sale, i-a dat și o orientare de îndrumare personală neobișnuită până atunci. „Voi fi un Brâncoveanu al culturii românesștii!”, declara el programatic la inaugurarea Universității din Vălenii de Munte la 15 august 1930. *Fundațiile Culturale Regale ale României*, înființate la 14 aprilie 1933, conduse de Alexandru Rosetti, au desfășurat o activitate editorială absolut excepțională; în ianuarie 1934 începe să apară *Revista Fundațiilor Regale*,

publicație de excepțională calitate intelectuală. Cu toate acestea, publicația a jucat un rol important în exarcerbarea cultului personalității lui Carol al II-lea. În numărul omagial din iunie 1940 al *Revistei Fundațiilor Regale* (tipărită pe cheltuiala *Fundației pentru Literatură și Artă Carol al II-lea*), redactorul-șef Camil Petrescu, numit și director al Teatrului Național, își aducea astfel “prinosul de recunoștință Regelui iubit”: “Un măreț prestigiu fizic, o inteligență genială cu o putere de muncă fabuloasă, pe care o vedește din zori și pînă în miezul nopții... Nervi tari, o răbdare fără margini, luciditate, calm, atenție cînd supraveghează, dar și o putere de hotărîre fulgerătoare și sigură cînd e nevoie. Împrejurările l-au arătat și un diplomat desăvîrșit nu numai în teribilul «război al nervilor» început din septembrie 1938, ci și în tactul excepțional cu care menajează atîtea vanități locale, unele dintre acestea demne, în resursele lor de intrigă, de marile tradiții levantine. E un organizator de armată, un oștean care știe să pretindă mult și să impună o severă disciplină, dar în același timp e accesibil culturii, artei, frumuseții. Fundațiile sale regale reprezintă un monument în cultura românească, și poate în cea universală, iar educația dată fiului său e o duioasă pagină de pedagogie modernă. Remarcam cîndva că s-ar fi putut ca, fiind atît de mare cunoscător al meșteșugului regesc și avînd o asemenea vocație intelectuală, morală și fizică, să fie totuși numai un luptător care a reușit să cucerească titlul de conducător al poporului, dar, odată ajuns acolo, s-ar fi găsit legat de fanaticii care l-au ridicat pe umeri. Dimpotrivă, Suveranul nostru este floarea extremă a acelei frămîntări de veacuri care prin amărăciuni și bucurii ne-a dus, prin lupte ori prin tratate cu imperiile vecine, la România de azi, care ne-a dat pe Mircea cel Bătrîn, pe Ștefan cel Mare, pe Mihai Viteazul, pe Brîncoveanu, pe Tudor Vladimirescu, falanga de la 1848, pe Cuza, pe Carol I, pe Ferdinand. Suveranul nostru este reprezentantul istoriei noastre. El interpretează și reprezintă această istorie. El o impune și la alții”⁴⁰.

După ce și-a justificat leafa și funcțiile, Camil Petrescu predă ștafeta altor laudători: Constantin Rădulescu-Motru, președintele Academiei Române, scriitorii Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga, Cezar Petrescu, Ion Marin Sadoveanu, Ionel Teodoreanu, criticii literari George Călinescu, Perpessiciu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, istoricii Constantin Daicoviciu, Andrei Oțetea, pictorul Francisc Șirato, mitropolitul Irineu și alți demnitari ai culturii române⁴¹.

Suveranul iubea fastul, trezind invidia multor contemporani și derutând pe mulți, inclusiv istorici și politologi, asupra puterii reale pe care o deținea. În fapt, între imaginea publică - acreditată prin mass-media - și cea reală era o discrepanță considerabilă. Unul dintre miniștrii săi, Valer Pop, aprecia: „În aparența, România era organizată ca un stat totalitar, cu o constituție autoritară, cu un partid unic, cu regele șef de partid, cu toată lumea îmbrăcată în uniformă, cu salutul roman etc. Toate acestea erau însă o simplă spoială care nu putea ascunde realitatea pentru observatorul perspicace: România făcea antisemitism de circumstanță, regim totalitar cu masoni și democrați cunoscuți și încerca să încropească o apropiere de Germania, cu anglo și franco-fili ș.a.m.d. Regele era înconjurat de oameni de aceleași credințe, iar situația Elenei Lupescu era mai tare decât oricînd”⁴². Iar această iluzie ia sfârșit în vara anului 1940 când România Mare incetează să mai existe. În mai puțin de trei luni, ea pierduse 99758 km² (33.8%) din suprafață, cu o populație de 6821000 (33,35% din numărul de locuitori ai țării). Siliț să abdice pe 6 septembrie 1940, în dimineața următoare Carol al II-lea părăsea țara. Elogiile deșănțate prilejuite de sărbătorirea cu puțin timp în urmă, la 8 iunie 1940, a zece ani de domnie - sub sloganurile „consolidator de țară”, „rege legislator”, „regele renașterii”, țară

aflată „sub semnul unei domnii providențiale” – s-au transformat imediat în critici de o rară virulență: Carol al II-lea era considerat „acela de care generațiile viitoare își vor aduce aminte ca de cea mai mare pacoste căzută vreodată pe capul României”. În ceea ce îl privește, eroul atât de adulat, dar și atât de blamat scria cu amărăciune: „Am părăsit țara mea, pentru care am muncit cu drag și fără odihnă, gonit numai de lașitatea, trădarea și nerecunoștința elementelor politice, dar și însoțit de gloanțele tineretului, pentru care am voit să clădesc o țară frumoasă și fericită”.

Carol al II-lea a fost o personalitate fascinantă. Unul dintre cei care l-au cunoscut bine, Mihail Manoilescu, îl descrie astfel: „Am puțină nădejde că se va putea dezlega vreodată, până în toate ascunzăturile ei, enigma Carol, enigmă psihologică mai mult decât istorică. Observatorii contemporani vor mărturisii sau cu totul împotriva lui Carol, înfățișându-l ca pe un demon; sau cu totul pentru dînsul, făcînd din el un erou ce n-a fost înțeles. Vor avea dreptate și unii și ceilalți. Căci a fost și demon și erou; și întru chipare a puterilor întunericului și arătare luminoasă, deschizătoare de zări mai bune. Carol nu poate fi prins și exprimat în formule simpliste, ca un personaj de melodramă care întru chipiază sau tot răul sau tot binele”.

Ulterior, comunistii au copiat modelul Strajerilor lui Carol al II-lea, în cazul Șoimilor Patriei și Pionierilor, iar mai tarziu, Ceaușescu a copiat cultul personalității pentru Conducător și mai mult, l-a amplificat la proporții fără precedent în istoria României.

NOTE:

- Romina Surugiu, „Cuvântul” și Campania de presă pentru revenirea în țară a principelui Carol, 1929-1930, în „Jurnalism și comunicare”, anul I, nr. 4, 2006, p. 61.
- Alex Mihail Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România. 1821-1999*, vol II, *Eșecul democrației române*, București, 2004, p. 283.
- Ion Mamina, *Regalitatea în România. 1866-1877*, București, 2004, p. 163.
- Ioan Scurtu, Gheorghe Z. Ionescu, Eufrosina Popescu, Doina Smârcea, *Istoria României între anii 1918-1944. Culegere de documente*, București, 1982, p. 320-342.
- Cristina Mănea, *Manifestările autoritare, expresie a cultului personalității regelui Carol al II-lea*, p. 269, în „Buletinul Cercurilor Științifice Studentești, Arheologie-Istorie”, editura Universității “1 Decembrie 1918” Alba Iulia, 2, 1996, p. 296-272.
- Aparut în 1924, la București, cotidianul interbelic „Cuvântul” s-a distins, încă de la început, prin atitudinea sa politică și civică, angajantă, prin nenumăratele campanii de presă pe care le-a susținut. Sub conducerea lui Nae Ionescu, ziaristii de la „Cuvântul” s-au implicat în campanii de presă politice, sprijinind Partidului Național Țărănesc aflat în opoziție (1928-1929) și, ulterior, întoarcerea în țară a principelui Carol (1929-1930).
- Citatul complet în limba latină este: „Nunc dimittis sevum tuum, Domine, secundum verbum tuum.” (în traducere literală: „Acum lasă-l pe robul Tău, Doamne, după cum ai spus; varianta adaptată este: „Acum mi-am văzut visul, Doamne, pot să mor.”).
- Nae Ionescu, *Politica „omului excepțional”*, în „Cuvântul”, an VI, nr. 1759, 15 martie 1930, p. 1, apud Romina Surugiu, *op. cit.*, p. 63.
- Diego-Marcel Ciubotaru, *Cum au văzut țărăniștii restaurația lui Carol al II-lea*, în „Historia”, februarie 2011.
- Cristina Diac, *Omagii Regelui*, în „Jurnalul Național” din 18 august 2008.
- Cristina Mănea, *op. cit.*
- „Universul” din 17 octombrie 1939, apud *Istoria Românilor*, vol. VIII, *România întregită (1918-1940)*, București, 2003, p. 405.
- Cristiana Diac, *Omagii Regelui*, în „Jurnalul Național” din 18 august 2008.
- Carol al II-lea, regele României, *Însemnări zilnice*, 2, București, 1997, p. 228.
- Istoria Românilor* (coordonator prof. univ. dr. Ioan Scurtu), Academia Română, Secția de Științe Istorice și Arheologie, vol. VIII, *România întregită (1918-1940)*, București, 2003, p. 405.
- Florin Mihai, *10 mai, sărbătoarea monarhiei la români*, în „Jurnalul Național” din 10 mai 2008.
- Cristina Mănea, *op. cit.*, p. 271.
- Ibidem*.
- Carol al II-lea, Regele României, *Însemnări zilnice*, 1, București, 1995, p. 155-160.
- Bodea Gheorghe, *Regele Carol al II-lea*, Cluj-Napoca, 2000, p. 34.
- Cristina Mănea, *op. cit.*, p. 272.
- Carol al II-lea, Regele României, *Însemnări zilnice*, 2, București, 1997, p. 234-240.
- N. D. Cocea, *Jurnal*, cuvânt înainte, îngrijirea textelor și note de Al. Gh. Savu, București, 1970, p. 71.
- Ion Cristoiu, *Un mogul: Carol al II-lea*, în „Historia”, nr. 111, martie 2011.
- Ibidem*.
- Cristina Diac, Ilarion Tiu, *Lunga vacanță a clasei muncitoare*, în „Jurnalul Național” din 1 mai 2008.
- Ibidem*.
- „Monitorul oficial”, nr. 49 din 1 martie 1938, apud, *Istoria Românilor* (coordonator prof. univ. dr. Ioan Scurtu), Academia Română, Secția de Științe Istorice și Arheologie, vol. VIII, *România întregită (1918-1940)*, București, 2003, p. 392.
- Aceste idei se vor regăsi în majoritatea discursurilor diriguitorilor Frontului Renașterii Naționale și vor fi punctele de plecare ale ideologiei partidului unic; vezi Aurelian R. Ionașcu, *Constituțiunea Regele Carol al II-lea*, Tipografia „Cartea Românească”, Cluj Napoca, 1939, p. 22; un alt ideolog formula alte opt principii constituționale care au stat la baza creării viitoarei doctrine: crearea statului național; clarificarea și stabilirea drepturilor și datoriilor cetățenilor; întărirea independenței guvernului; asigurarea reprezentării tuturor profesiunilor în Parlament; interzicerea pentru funcționarii publici de a face politică; consființarea dreptului la proprietate a țărănimii; stabilirea de noi norme de control a finanțelor publice; acordarea egalității drepturilor minorităților, vezi Ștefan Morărescu-Baldomir, *Epoca domniei M.S. Regelui Carol al II-lea. Înfăptuirii*, București, 1939, p. 106.
- Cristina Diac, *Omagii Regelui*, în „Jurnalul Național” din 18 august 2008.
- Cristina Mănea, *op. cit.*, p. 271.
- Adrian Nicolae Petcu, Când patriarhul României era prim-ministru: 1 ianuarie 1939 la Patriarhia Română și la Palatul Regal, în „Lumina” din 30 Decembrie 2010.
- Eleonora Lisnic, *Boboteaza anului 1940 la Chișinău*, în „Lumina” din 7 ianuarie 2011.
- Carol al II-lea și cultul personalității în filatelie
- <http://www.kolector.net>.
- Ion Mamina, *op. cit.*, p. 168.
- Ibidem*.
- Ion Cristoiu, *Un mogul: Carol al II-lea*, în „Historia”, nr. 111, martie 2011, p. 15.
- Petre Țurlea, *România sub stăpânirea camarilei regale (1930-1940) (I)*, în *Analele Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”*, București, Seria Istorie, Anul 1, nr. 2, p. 98-99.
- Ibidem*.
- Cristina Diac, *Omagii Regelui*, în „Jurnalul Național” din 18 august 2008.
- Ibidem*.
- Valeriu Pop, *Bătălia pentru Ardeal*, București, 1992, p. 30.

BIBLIOGRAFIE

I. Lucrări generale

- ****Istoria Românilor* (coordonator prof. univ. dr. Ioan Scurtu), Academia Română, Secția de Științe Istorice și Arheologie, vol. VIII, *România întregită (1918-1940)*, București, 2003, p. 405.
- Agrigoroaie, Ion, *România interbelică*, Iași, 2001.
- Cocea, N. D., *Jurnal*, cuvânt înainte, îngrijirea textelor și note de Al. Gh. Savu, București, 1970.
- Constantiniu, Florin, *O istorie sinceră a poporului român*, București, 1997.
- Ioniță, Gheorghe I., *Istoria românilor de la Marea Unire până în prezent*, București, 1995.
- Petric, Aron (coordonator), *Istoria României între anii 1918-1981*, București, 1981.
- Scorpan, Constantin, *Istoria României. Enciclopedie*, București, 1997.
- Scurtu, Ioan, Ionescu, Gheorghe Z., Popescu, Eufrosina, Smârcea, Doina, *Istoria României între anii 1918-1944. Culegere de documente*, București, 1982.
- Scurtu, Ioan, Buzatu, Gheorghe, *Istoria românilor în secolul XX. 1918-1948*, București, 1999.
- Stoenescu, Alex Mihai, *Istoria loviturilor de stat în România. 1821-1999*, vol II, *Eșecul democrației române*, București, 2004.
- Știrban, Marcel, *Istoria contemporană a României*, Cluj-Napoca, 2001.

II. Lucrări speciale

1. Bodea, Gheorghe, *Regele Carol al II-lea*, Cluj-Napoca, 2000.
2. Carol al II-lea, Regele României, *Însemnări zilnice*, 2, București, 1997.
3. Carol al II-lea și cultul personalității în filatelie, <http://www.kolektor.net>.
4. Ciubotaru, Diego-Marcel, *Cum au văzut țărăniștii restaurația lui Carol al II-lea*, în „Historia”, februarie 2011.
5. Cristoiu, Ion, *Un mogul: Carol al II-lea*, în „Historia”, nr. 111, martie 2011.
6. Diac, Cristina, *Omagii Regelui*, în „Jurnalul Național” din 18 august 2008.
7. Diac, Cristina, Tiu, Ilarion, *Lunga vacanță a clasei muncitoare*, în „Jurnalul Național” din 1 mai 2008.
8. Lisnic, Eleonora, *Boboteaza anului 1940 la Chișinău*, în „Lumina” din 7 ianuarie 2011.
9. Mamina, Ion, *Regalitatea în România. 1866-1877*, București, 2004, p. 163.
10. Mănea, Cristina, *Manifestările autoritare, expresie a cultului personalității*

11. Mihai, Florin, *10 mai, sărbătoarea monarhiei la români*, în „Jurnalul Național” din 10 mai 2008.
12. Petcu, Adrian Nicolae, *Când patriarhul României era prim-ministru: 1 ianuarie 1939 la Patriarhia Română și la Palatul Regal*, în „Lumina” din 30 Decembrie 2010.
13. Savu, Al. Gh., *Dictatura regală (1938-1940)*, București, 1940.
14. Surugiu, Romina, *„Cuvântul” și Campania de presă pentru revenirea în țară a principelui Carol, 1929-1930*, în „Jurnalism și comunicare”, anul I, nr. 4, 2006, p. 61, http://www.jurnalismsicomicomunicare.eu/rjrc/gratis/4_2006.
15. Petre Țurlea, *România sub stăpânirea camarilei regale (1930-1940) (I)*, în *Analele Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”*, București, Seria Istorie, Anul 1, nr. 2. p. 98-99, <http://istorie.ucdc.ro/7.RevistaPDFfiles>.

Expoziția „STARE DE EMINESCU” de la Muzeul Județean Vaslui

Dr. Laurențiu CHIRIAC

Metafora eminesciană deschide de fiecare dată anii culturii românești, prin acest misterios 15 ianuarie, atât prin sugestia plastică a **universului eminescian**, cât și prin rafinament literar. Și de data aceasta iubirea de **EMINESCU** și-a găsit un sens fericit în artă, sub forma unui spirit sublim, înobilat de **colecția de medalistică și cartofilie** a col. (r) **GHEORGHE VASILIU** de la Bârlad, alături de lucrările de pictură și sculptură de la Muzeul Județean Vaslui. Desigur, ne putem întreba „De ce mereu **EMINESCU**?” Pentru că **EMINESCU** deschide de fiecare dată porțile Zilei Culturii Naționale și ne arată eternitatea spiritului românesc, dându-i acestuia autenticitatea cuvenită și raportând-o la imensitatea spațiului cultural universal. El rămâne nu numai Geniul tutelar al poeziei noastre, dar și veșnicul Actual al ființei românești! **EMINESCU** constituie, în același timp, o permanentă sursă de inspirație și, de aceea, o șansă enormă de a ne desfăta în liniște și libertate fiorul lăuntric, vibrația clipei de revelație și, de ce nu, parfumul propriilor noastre aspirații.

În altă ordine de idei, o **manifestare plastică cu și despre EMINESCU** sub forma unei bogate expoziții din sala „Arta” a muzeului vasluian constituie o raportare firească a artiștilor la Geniu, iar înțelegerea artei - ca oricare gest al iubirii - nu reprezintă în acest caz doar o chestiune de metodă, ci ea ține de o anumită afinitate proprie pentru **Luceafăr**. În fond, cel ce a reușit să ne descopere prin poezie miturile, legendele și arhetipurile, ne-a învrednicit cu poezia cunoașterii de sine, sub forma unei curgeri creative a domniei semnificativului nostru. Deschisă luni, 16 ianuarie 2012, această etalare a dragostei de **EMINESCU** a fost primită cu căldură de publicul vasluian și a arătat forța de sugestie estetică a operelor literare ale Poetului, dar și dorința avidă de cultură. De altfel, misterul **Poetului Nepereche** este acela că, dincolo de enigma temeiurilor sale adânci, nu a abdicat niciodată de la culturalitatea românească, ci - dimpotrivă - a tălmăcit-o cu **rostuirea poetică de sens**. Astfel, astăzi el a venit încă o dată până la firea noastră, pentru ca sufletele noastre să poarte în sine stigmatele speranței și ale frumuseții împlinite. De atunci, putem vorbi în cultura românească de un timp al **Demiurgului**.

Altfel spus, acest **spirit eminescian** - ilustrat remarcabil în aceste lucrări de artă plastică, precum și în medalistică și cartofilie - este la fel de germinativ în acest postmodernism artistic, căci profunzimea acuarelelor și explorarea în adâncime a stărilor lirice ale artiștilor reușesc să atingă până și gândirea ascunsă sau proiecțiile imagistice ale fiecărui om sensibil. În fine, pentru noi toți,

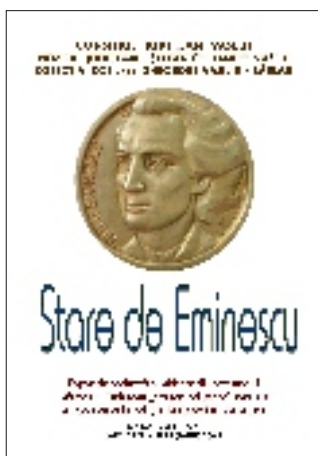
EMINESCU răspunde încă sensibilității gândirii noastre contemporane și reușește prin opera sa să ne întoarcă mereu cu sufletul către un ireductibil dinamism! Toate aceste specificități ale mentalității noastre apar în mod manifest în **cosmogonia poeziei eminesciene**, acolo unde ele capătă contur și vivacitate. De altfel, poezia eminesciană este cea care înobilează sufletul, îi dă sens prin atitudinea contemplativă, îl liniștește în interior și-i salvează universalitatea.

În fond, lumina „Luceafărului” este cea care reușește de fiecare dată să aprindă sensibilitatea viziunii românești ambivalente, scoțându-ne mereu din impas prin Geniul care ne definește cel mai bine mântuirea! **„Starea de EMINESCU”** constituie, așadar, o revărsare de imagini ale liberei și mereu meditativei contemplări asupra universurilor sensibile ale poeziei eminesciene, ce dau culoare și vibrație sonoră materiei vii, sens și coerență existenței formelor. Toate acestea sunt cuprinse în „infinitatea legilor imaginii” și se regăsesc și în poezia **Luceafărului**. Nu-i un concept limitativ, ci unul care indică deschideri spre noi orizonturi de cunoaștere și visare creativă.

Vizionară, sugestivă și plină de expresivitate, plastica ilustrativă a **spiritului și creației eminesciene** va trebui să țină cont de toate capcanele atingerii mitului eminescian. Cu toate acestea, ea a reușit să ne introducă cu fior și plăcere

în atmosfera caldă și suavă a poeziei eminesciene. Oricum, o mână din noaptea **cosmogoniei eminesciene** a îndrăznit să aprindă - firește, poate - sorii nevoii de **EMINESCU** în artă și poezie, dar sub forma unei metafore plastică-literare a revenirii.

În sfârșit, de acolo de sus, **EMINESCU** vede pentru noi sufletele strămoșilor care picotesc, iar, ca un șoim al iubirii, **Luceafărul** încă mai sfășie văzduhul literaturii române cu a sa **rostuire poetică de sens**, bădănd agale din aripile imperionului celest. De pe o stâncă cu forme bizare, încremenită în decorul divin, **POETUL** își începe rugăciunea dragostei pentru noi, într-un ocean mirific ce ne invadează. Cu toate acestea, ne simțim deseori singuri pe planeta micuței noastre inimi, admirând frumusețea senină și rece, profund mișcătoare, a **eternului poem eminescian** ce ne eliberează mai mereu de angoasele efemerului. Atunci de-abia trăim bucuria imensă a comuniunii cu **Geniul**, căci măcar pentru o clipă **EMINESCU** devine vecinul nostru din noi înșine. Așadar, **EMINESCU-MI** rămâne pulsul divin în creație, miracolul desăvârșirii noastre ca români.

Lupta pentru Unire a locuitorilor actualului județ Vaslui

- urmare din pagina 1 -

După înfăptuirea Unirii din 1859 și aceste orașe moldave au cunoscut o dezvoltare pe multiple planuri.

În contextul favorabil al înfrângerii Rusiei de către Turcia în cadrul Războiului Crimeei și al prevederilor Tratatului de pace de la Paris (martie 1856), patrioții moldoveni au înființat la 30 mai 1856 **Comitetul Central al Unirii** din Iași, în cadrul căruia au fost aleși și patrioți din actualul județ Vaslui, printre care M. Kogălniceanu, Al. I. Cuza, Manolache Costache Epureanu, Costachi Negri, Anastasie Panu, Dumitru Sturza, Petrache Mavrogheni, Constantin Rolla și Vasile Mălinescu.

Comitetul Unionist din Bârlad îi avea ca membri și pe Al. I. Cuza, Costache Epureanu, Ion Codrescu, Ioan Vârgolici, Constantin Dimake, Mihail Cerchez, Constantin Sturza, Ioan Miclescu, aga Costin Emanoil etc. (134 persoane), făcând din Bârlad al doilea mare centru unionist al Moldovei. Alături de unii profesori ai Gimnaziului "Gh. Roșca Codreanu" din Bârlad (Panait Chenciu, Ioan Popescu) și de boierii progresiști Iorgu Radu, Constantin Sturza, Ioan Miclescu, G. Giușcă, aga Costin Emanoil și lordache Lambrino, acești unioniști bârlădeni au luptat pentru Unire, iar adunările le țineau în casa lui Epureanu ori în cea a lui Lupu Costachi. La aceste întruniri participau deseori și fruntașii unioniști moldoveni, unii legați de zonă, printre care Al. I. Cuza, Costachi Negri, Mihail Kogălniceanu, Anastasie Panu, Mihail Jora, Petrache Mavrogheni, Dumitru Sturza și Constantin Rolla.

Comitetul Unionist din Vaslui îi cuprindea pe Theodor Rosetti, Vasile Mălinescu, D. Miclescu, frații George și Toader Sion, Ioan Racliș, Vasile Adamachi, Ștefan Angheluță, Mihalache Motaș, G. Ciurea, N. Hagi Chiriac, Dimitrie Ghindonescu și Grigore Cuza, în timp ce **Comitetul Unionist din Huși** îi avea ca membri reprezentativi pe Mihail Kogălniceanu, Anastasie Panu și Costache Vârnăv.

Intrigați de mașinațiunile cârmuirii la alegerile locale din vara anului 1857, unioniștii bârlădeni au trimis de la Bârlad o scrisoare consulului francez din Moldova, Victor Place (30 iulie 1857), prin care îl informau asupra abuzurilor administrației locale în cadrul acestor alegeri, ilegalitățile comise în întocmirea listelor electorale și neexercitarea corespunzătoare a dreptului de vot. Mai mult, Epureanu a vegheat și asupra corectitudinii întocmirii listelor electorale din județul Tutova pentru Divanul ad-hoc, cercetând în august 1857 ca fiecare candidat să fie înscris, în funcție de avere, în colegiul de care aparținea. Tocmai de aceea, prefectul Dia al districtului Tutova dorea să-l radieze de pe listele electorale pe Manolache Costache și l-a defăimat, printr-o scrisoare, în fața caimacamului Nicolae Vogoride. Cu toate acestea, la alegerile din septembrie 1857, el a fost ales ca **deputat** în **districtul Tutova** al **Divanului Ad-hoc** din **Moldova** cu 35 de voturi, din totalul de 41 de electori prezenți, făcând parte din colegiul marilor proprietari (alături de Grigore Șutu). Printre bârlădenii care l-au ajutat pe Epureanu să câștige aceste alegeri erau colonelul Boteanu, P. Veissa, C. Costaki, dr. Costin, G. Giușcă, K. Ciucă, C. Alexis, G. Gane și mulți alții.

Mult timp, teama **unioniștilor din actualul județ Vaslui** că noul caimacam Toderiță Balș va fi servil intereselor Porții otomane și că va comite ilegalități în desfășurarea alegerilor pentru Adunarea Ad-hoc a Moldovei s-a adevărit, iar următorul caimacam Nicolae Vogoride le-a falsificat. De altfel, multe din memoriile acestor unioniști către Turcia sau către comisarii europeni condamnau ilegalitățile.

Pregătirile și alegerile pentru **Adunările electiv** s-au desfășurat în condiții diferite în cele două țări. Dacă în Țara Românească, caimacamul Alexandru Ghica, fostul domn, a adoptat o poziție de înțelegere față de **Partida Unionistă**, în Moldova, caimacamul Nicolae Vogoride, agent al Turciei și al Austriei, a recurs la un adevărat regim de teroare pentru a zădărnici planul de unire al **Partidei Naționale**. Astfel, au fost interzise gazetele favorabile Unirii și întrunirile politice, s-au făcut destituiri din funcții și arestări masive, s-au falsificat listele electorale și alegerile din iulie 1857. Comisia europeană de informare de la București - sub supravegherea puterilor europene garante - primea numeroase telegrame, memorii și apeluri. În atari condiții, după compromisul de la Osborne dintre împăratul francez Napoleon al III-lea și regina Victoria a Angliei, Turcia s-a văzut silită să anuleze alegerile falsificate, noile alegeri înregistrând o victorie covârșitoare a candidaților unioniști, care, cu două excepții, au fost aleși pretutindeni. Rezultate asemănătoare se obținuseră și în Muntenia. În **Adunările ad-hoc din Moldova** au fost aleși și **fruntași unioniști din zona Bârladului, Vasluiului și Hușilor**, care au făcut parte din **generația pașoptistă**: Mihail Kogălniceanu, Costache Negri, Al. I. Cuza, Manolache Costache Epureanu, Vasile Mălinescu, Theodor Rosetti, Anastasie Panu, Costache Vârnăv.

Ca membri ai **Adunării ad-hoc din Moldova, unioniștii din actualul județ Vaslui** au contribuit la realizarea Regulamentului Divanului și au avut inițiative în domeniul legislativ, juridic și administrativ. De exemplu, alături de alți 17 deputați, Epureanu a redactat actul care cuprindea "cele dintâi, cele mai mari, mai generale și mai naționale dorințe ale țării", prezentat în forma finală de Mihail Kogălniceanu în fața Adunării ad-hoc (octombrie 1857). Totodată, Epureanu, M. Kogălniceanu și Costache Vârnăv au combătut propunerea riscantă a deputaților Brăiescu și Hurmuzaki de suspendare a lucrărilor Adunării ad-hoc din Moldova până la unirea cu celălalt Divan ad-hoc din Muntenia.

Aleși ca **membri în Adunarea Electivă a Moldovei** care trebuia să aleagă viitorul domnitor al țării (decembrie 1858), unioniștii din actualul județ Vaslui au votat împotriva validării prințului Grigore Sturza ca deputat și, apoi, candidat la domnie, intervenind în favoarea colonelului Alexandru Ioan Cuza.

Prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, care a provocat o mare însuflețire în orașele și satele actualului județ Vaslui, înaintașii noștri au știut să împace textul Convenției de la Paris, cu dorința țării întregi. Astfel, lupta pentru unire a înregistrat un succes răsunător, dubla alegere însemnând începutul procesului de construire, pe baze moderne, a statului național român.

Sugestivă pentru entuziasmul populației românești, după dubla alegere a lui Cuza, este telegrama trimisă de locuitorii județului Fălciu: „**Fapta pe care Măria-Voastră ați isprăvit-o slobozind neamul românesc din boieresc, munca silită ... este atât de mare cât nu o poate scrie niminia. Dumnezeuul părinților noștri păstreze zilele Măriei Tale ferice; îl rugăm să ia din zilele noastre și a copiilor noștri și să adaoge la ale Măriei Tale, să ne pui la cale până la sfârșit. Rugămu-te dă-ne voie ca de acum înainte să te numim Părintele cel bine Voitor și slobozitorul neamului țărănesc**”.

Imediat după Unirea de la 24 ianuarie 1859, în timpul domniei lui Al. I. Cuza, mulți foști unioniști din actualul județ Vaslui au deținut funcții importante în statul român: Manolache Costache Epureanu, Mihail Kogălniceanu, C-tin Costache, Theodor Rosetti, Vasile Adamachi, Costache Racliș, Al. Romalo, Gh. Lambrino, Grigore Cuza, Panainte Chenciu, Emanoil Costin și Andrei V. Ionescu.

Artiști consacrați ai lumii rurale

- urmare din pagina 1 -

În peregrinările prin lumea satului moldav și nu numai, am întâlnit artiști, poeți, colecționari, care-și aveau lumea lor, o lumea pe care o modelau zi de zi, prin efortul perseverent de a fi, în slujba semenilor săi, prin nativitățile cu care erau înzestrați sau și le cultivaseră pe parcursul mai multor zeci de ani.

Acești artiști consacrați, se simt în largul lor în lumea satului, alături de diversitatea biotică a naturii ce sunt resurse inepuizabile de inspirație și material creativ.

Prin ei se perpetuează narațiunea artistică, fiind continuatorii artiștilor înaintași ce s-au străduit să realizeze un câmp morfogenetic, la care artiștii de astăzi să se branșeze permanent, ori de câte ori creează sau modelează lutul, lemnul... sau cuvintele.

Așa am cunoscut artiști și intelectuali, creatori de frumos, modelatori de...conștiințe.

Pe învățătorul **Marin Rotaru** din satul Giurcani, jud. Vaslui, l-am întâlnit pentru prima dată în 1995 la Huși, la Biblioteca municipală, atunci când se lansa cartea „Istoria Hușilor”. Din discuțiile avute cu domnia sa, am constatat că avem o pasiune comună care ne va lega pentru mult timp încolo, fiind vorba de arheologie. Tot cu acea ocazie, parcă pentru a întări prietenia noastră, am primit în dar o lucrare cu specific arheologic scrisă în colaborare cu C. Buzdugan, privind artefactele descoperite pe Valea pârâului Elan, vale paralelă cu Prutul în sectorul mijlociu al acestuia, fiind denumită generic „Antichitățile Elanului”. Lucrarea mi-a fost de un real folos, valorificând datele din cercetările efectuate de domnia sa de pe valea pârâului Elan, în teza de doctorat despre arme și unelte din Moldova din eneoliticul de la est de Carpați.

Au urmat alte întâlniri, mai ales cu ocazia întrunirilor științifice naționale, ce se desfășoară periodic la Vaslui, în cadrul sesiunilor de comunicări pe tematici arheologice.

La un moment dat, văzându-mi ocupațiile practice de pe unele șantiere arheologice, mi-a propus să colaborez la publicația sa de suflet „Elanul”. După ce am răsfoit câteva numere existente în colecția Bibliotecii municipale din Huși, am răspuns afirmativ la invitația de a colabora, periodic trimițând articole de specialitate, despre noile descoperiri din zona Hușilor și nu numai. Astăzi revista a depășit de mult numărul 100, fiind una dintre cele mai longevive și mai pline de substanță dintre Prut și Bârlad. Succesul acesteia fiindu-i asigurat în special de fondatorul Marin Rotaru, care depune eforturi considerabile să mențină un colectiv redacțional unit, o colaborare strânsă cu oameni de știință, profesori, învățători s.a., fiind conștient că supraviețuirea unei reviste depinde în cea mai mare parte de colaboratori și finanțatori. Carisma sa intelectuală, efortul cercetărilor de teren, a atras numeroși colaboratori dintr-un spectru larg al științelor, înființând chiar o *academie rurală*, în adevăratul sens al cuvântului, purtând numele pârâului Elan.

La invitația mea pe șantierele arheologice pe care le coordonez, Marin Rotaru m-a vizitat în plină campanie la Armășeni „Muncel”, comuna Bunești-Averești și Crețești „La Intersecție”, alături de Cristi Onel, Laurențiu Ursachi și câțiva colegi de la Muzeul din Vaslui. Tot cu aceste ocazii ne-am deplasat întotdeauna pe teren, efectuând periegeze, pentru a descoperi material inedit care l-am valorificat ulterior în noile studii despre aceste zone.

Efectuând cercetări în teren pentru identificarea vulcanilor noroiși din cadrul Depresiunii Elan-Horincea și descrierea științifică a acestora, Marin Rotaru mi-a pus la dispoziție un articol interesant despre vegetația halofilă din preajma acestor fenomene naturale, publicat în revista „Elanul” a cercetătorului I. Papp. De asemenea, citind descrierile vulcanilor noroiși de pe Valea

Săratei, publicați în revista pe care o coordonează, mi-a sugerat să vin și la sud de satul Giurcani, sat în care locuiește, să efectuez câteva studii în teren deoarece multe din fenomenele descrise anterior sunt vizibile și pe Valea Elanului din acest sector.

Cele descrise de Marin Rotaru s-au adevărit întocmai, ba chiar mai mult m-a îndrumat să merg și pe cursul mijlociu și superior al pârâului, deoarece mai văzuse astfel de „ochiuri” și prin acele locuri. Despre informațiile oferite i-am mulțumit călduros în lucrarea „Vulcanii noroiși din România”, unde l-am menționat ca informator local al acestor fenomene inedite moldave.

Ajuns în zona satului m-a invitat acasă, unde spre surprinderea mea am constatat că am de-a face cu un adevărat muzeu. Prin curte erau expuse piese etnografice, unelte agricole tradiționale, sculpturi în piatră, lemn sau alte materiale, iar în interior una din cele mai diverse colecții de artefacte arheologice, multe dintre ele unicate pentru acest areal moldav.

Este o încântare să pășești pragul acestei case, deoarece pătrunzi în inima tradiționalismului românesc, în bogăția spirituală novatoare a tezaurului rural autohton. Mi-ar fi trebuit cel puțin câteva ore să-i privesc întreaga colecție, însă timpul limitat, m-a constrâns la o trecere în revistă a acelor piese adunate de-a lungul anilor cu multă trudă și pricepere.

Văzându-i râvna cu care adună și colecționează piesele, care altfel s-au fi distrus sau degradat, mi-a venit în gând vorba unui bătrân înțelept de prin zona lașilor: *„Acești oameni care își consacră întreaga viață artei și culturii locale sunt adevărate felinare ce au luminat și luminesc spațiul mioritic național”*.

În căutările mele de teren am mai întâlnit astfel de persoane, care pe lângă dorința lor de a cunoaște, Dumnezeu i-a înzestrat și cu talentul nativ al creației în artă, fiind pictori, sculptori, modelatori desăvârșiți în lut sau lemn. Se pare că aceste deprinderi native le-au amplificat simțul spre frumos, elevat, original și spiritual. Nu întâmplător aceste persoane, pe lângă faptul că pictează, scriu literatură, sculptează, în același timp se consacră și colecționării de artefacte ce însușesc veleitățile artistice ale înaintașilor lor din preistorie sau din timpurile mai aproape de noi.

Astfel, în satul Gura Bohotin, din jud. Iași, l-am întâlnit pe învățătorul **Corneliu Lazăr**. Pășind în casa domniei sale am rămas mut în fața obiectelor sculptate din lemn de viță-de-vie, a tablourilor expresive, nuanțate cu tematici istorice, religioase și naturale. În sat are o troiță pictată și un complex religios în fața școlii numit „Cei doisprezece apostoli”. Pe lângă acestea scrie poezii satirice, proză, fiind pentru mai bine de 10 ani și coordonatorul revistei „Nod în Papură”, la care chiar subsemnatul a contribuit cu câteva articole cu tematici istorice, fiind de asemenea și colecționar de piese arheologice și geologice. Colaborează cu numeroase reviste, care-i publică poeziile, printre care și „Lohanul” de la Huși.

În satul Rotăria, jud. Iași, efectuând săpături arheologice într-un sit eneolitic, l-am întâlnit pe artistul **Ioan Balan**. Sculptor cu mare vocație, premiat la toate concursurile naționale cu tematici tradițional-artistice, modest și cu posibilității medii, a reușit să termine studiile universitare de profil în 2011. Nu scrie poezii, însă este un iubitor al naturii, al trecutului îndepărtat românesc. Așa am reușit să află că înainte de a descoperi situl eneolitic de pe dealul Runcului din nordul satului natal, Ioan Balan, efectuate, împreună cu soția sa Stela (din Basarabia) numeroase cercetări de teren în acel loc, descoperind piese inedite (rășnițe din piatră, unelte și arme din silex, statuete din lut ars etc). Într-un alt loc au găsit un topor din fier medieval din vremea lui Ștefan cel Mare. În cadrul celor două campanii arheologice, au participat alături de arheologi întreaga familie a artistului. Toate piesele au fost fotografiate și publicate în monografia comunei Ciortești, scoasă în august 2011

Gheorghe Chiper-Dinograncea CONTRIBUȚII la CUNOAȘTEREA OMULUI

Ion N. OPREA

Se cunosc puține date despre el din surse nu prea sigure, scrie Ioan Baban în Dicționarul său, Univers Cultural și Literar Vasluian, Editura PIM Iași, 2009, oferindu-ni le: „a scris și publicat romane și proză scurtă umoristică (schițe). Este autorul unor legende de inspirație istorică, despre Ștefan cel Mare, marcate de influența folclorică și de cea a creației lui Vasile Alecsandri. A practicat o publicistică ocazională în revista Liceului „Cuza-Vodă”, „Zorile”, pe care l-a absolvit la Huși în 1932.

Despre cel care s-a născut la Huși în 1911, a urmat Facultatea de Drept și a practicat și avocatura, decedând în 1977, ni se spune de către același Ioan Baban că are ca operă „Putregaiul”, roman, 1937, „Târgul trăsniților”, proză umoristică, 1943, și „Fulgerul”, roman, 1973.

Date consistente despre scriitorul Gheorghe Gh. Chiper-Dinograncea (16 aprilie 1911 – 1977) publică Costin Clit în revista Academia bărlădeană nr. 3, 2011.

Născut în comuna Cosmești, județul Fălciu, din părinți Ioana și Gheorghe, agricultori, sub condeul lui Gheorghe Chiper-Dinograncea au apărut, ni se relatează, „Studentul zilelor noastre”, Editura Terek, 1935, 16 pagini, „Putregaiul”, 1937, roman, „Târgul trăsniților”, Editura Cartea Moldovei-Ath. Gheorghiu, Iași 1943, 255 pagini, „Viscol”, schițe, nuvele, Legende, „Înțelepciunea lui Ștefan cel Mare”, Editura militară, 1967, 67 de pagini, „lucrări inedite, cu exemple vii din înțelepciunea lui Ștefan cel Mare, iubirea de adevăr, dragoste pentru neam, împărțire justă de dreptate”, „Fulgerul”, roman din timpul domniei lui Ion Vodă cel Cumplit, Editura Junimea, Iași, 1973, 288 pagini, ultima cu semnătura George Chiper Dinograncea.

Tot Costin Clit enumeră lucrările rămase în manuscris de la scriitorul Gheorghe Chiper, nepublicate: „Lacrima Cristi”, „Fulgerul negru”, „Plug”, „Voievodul sărmanilor”, „Când moartea întârzie o clipă”...

„Preocupările sale literare sunt concretizate prin colaborarea la revista „Zorile”, editată de Liceul de băieți „Cuza Vodă” din Huși și la „Tribuna”, revistă progresistă, editată de maistrul tipograf Marcu Dulberg. Ca student în Iași, colaborează la ziarlele „Ziua”, „Lumea”, „Opinia”, iar mai târziu asigură conducerea ziarului „Brazda” (La Biblioteca Central Universitară, din Iași, după știința noastră, se păstrează nr. 81, an 2, 1944) și face parte din conducerea revistei „Curier ieșean”, cu o apariție lunară”, scrie Costin Clit în documentarul său.

„Nicolae Stelian Beldie din Gohor Tecuci și Gheorghe Chiper de la Huși la „Curier Ieșan”, p. 211 – 260, se intitulează un cursiv publicat în volumul „Personalități moldave”, Editura PIM, Iași 2008, autor Ion N. Oprea. Iată, „Din cine era formată redacția revistei „Curierul Ieșan”, cum erau și se comportau oamenii ei, un chenar lămuritor, scris de Petruche Sulfină în numărul 9 din ianuarie 1943 și intitulat:

REDAȚIA NOASTRĂ

Viața unei redacții de revistă nu este, după cum s-ar părea, stăpânită de cea mai desăvârșită armonie, - în înțelesul comun al cuvântului, - dimpotrivă. Personalul redacțional este 59 minute și 59 secunde dintr-un ceas, gata de răspunsuri reperate,

cu nervii dispuși spre agresivitate.

Aceasta, pentru că la noi, la revistă, nimeni n-are interese personale, ci numai interesul revistei este permanent prezent pentru toți și munca ceas de ceas nu-i dă răgaz pentru alte preocupări.

Și această lipsă de preocupări pentru camarazii de redacție, în timpul lucrului, se petrece între cei mai apropiați colaboratori ai Directorului și redactorului-șef, care sunt, cei doi secretari de redacție, administratorul general și tehnicianul paginator, meșterul Marin Vasiliu. Altfel toți sunt oameni cumsecade. Dar viața redacției trebuie să fie așa. Și trebuie, fiindcă altfel n-ar mai fi redacție adevărată și n-ar mai putea da viață unei reviste cum este „Curierul” nostru.

Temenelele siropoase, gratulările interesate, îngăduințele rău înțelese care se văd în multe reviste strecurate sub formă de proză sau versuri, toată acea ipocrită comportare pe care o întâlnești, de obicei, în toate birourile, nu s-a oploșit în redacția noastră, fiindcă n-are ce căuta în redacția unei reviste de viață căreia răspund câțiva oameni care știu ce vor și vor aceea ce pot.

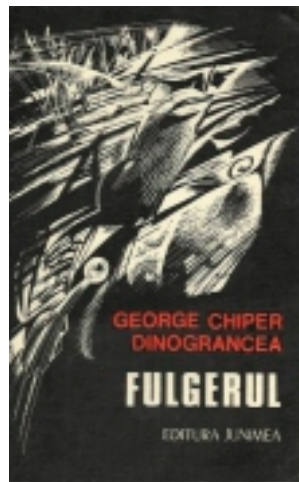
Prietenia în redacția noastră, este numai cea izvorâtă din dragostea pentru revistă. Și este locul aici să spun că pentru prima dată întâlnesc o redacție care atrage, captivează prin fanatismul componenților ei și mai ales prin dragostea pe care o poartă revistei.

Ținuta unei reviste o imprimă grupul restrâns al modelatorilor ei, și la revista noastră lucrurile se petrec întocmai, cu deosebirea că este „ultimă instanță” care pune accentul final: Redactorul-șef al nostru. Un fapt este cunoscut în redacție, că directorul nostru d-l N. Stelian Beldie, care datorită unor împrejurări generale se află, de o bucată de vreme, departe de noi (fiind timp de război era mobilizat și plecat la unitatea de care depindea n. n.) – este în legătură permanentă cu redactorul-șef și

administratorul general Ionel Opreșanu și din colaborarea lor viețuiește „Curierul Ieșan”.

Vorbeam mai sus de ultima instanță redacțională care-i Șeful redactor al nostru – Gheorghe Chiper. Iată, de pildă, în ziua ședinței pentru citirea materialului, unul din cei doi secretari de redacție, Mircea Grigoriu prezintă o bucată. Se citește odată, de două ori, și se trece la comentarea ei sub toate aspectele. Cel care a adus-o stăruie să-l convingă pe Creangă al nostru (Constantin Nonea) că meritele bucății sunt evidente.

George Lesnea, șeful poeziei de la revista noastră, este de părere că bucată, - în proză, ar putea fi retușată și publicată. Ion Plăeșu (Dinu Rouă) și Corneliu Dabija au spus veto fără nici o motivare inițială. Octav Cădere și Ion Opreșanu sunt de aceeași părere cu M. Gr. Constantinescu în sensul că nu trebuie să fim prea excesivi, în aprecierea bucăților trimise. Radu Umbră, cu câte o sabie în mână, face o serie de considerațiuni critice care, aparent, sunt favorabile autorului dar, în fond, îl desființează. Alături de el se află Al. Doineanu și „cu o singură rezervă” A. Budescu. Singur marele meșter în arta colorilor Theodor Kiriacoff – bădia Chiriac, cum i se spune în redacția noastră, prinde cu un creion reliefuri într-un bloc. Mircea Grigoriu, care a prezentat bucată scrisă de un prieten al său, n-a terminat

expunerea de motive, când Const. Nonea (Creangă II) intervine cu glas de sfadă:

- Ghini, bre, da-bădia Chiper, n-ari di zâs ninică ?

- Tocmai, intervine Mircea Scripcă, mai este „ultima instanță”.

- Ză, tată, ce părere ai ?, îl îndeamnă blând Corneliu Dabija.

- Eu îi știu părerea, - intervine marțial Mac Constantinescu. Ascultați: „Situatii neclare deși împrumutate, frază încărcată de neologisme, stil lipsit de cursivitate, reveniri inutile în descriere, ceea ce o fac să lăncezească, deci... este nepublicabilă”.

- Bravo Mache, izbucnește Lesnea, urmat în cor de ceilalți, ai un spirit de imitație grozav.

- La vorbă nu și în scris, face Mac acru.

- Dacă-i vorba de Georgică, eu nu-i mai aștept părerea, glăsuiește Mircea Grigoriu melancolic – dar satisfăcut, fiindcă știu ce înseamnă tăcerea lui în timpul cetirei unei bucăți.

Într-adevăr, n-a greșit Migricon, în formula de respingere a unui manuscris prost, fiindcă redactorul-șef are acest obicei de a-și motiva solid părerea în ședința de lectură.

Asta nu înseamnă că nu-i și altfel. De pildă, vine Mircea Scripcă cu sufletul la gură:

- Pentru, „Pardon să ne – nțelegem”, am o chestie grozavă de la ultima repetiție a piesei Z.

- Despre cine-i vorba ? – îi taie vorba redactorul-șef.

- Despre comicul X.

- Despre acest domn, nici un cuvânt. Nici bine nici rău, nimic.

- Bine, dar... încearcă Mircea Scripcă.

- Asta-i hotărârea Consiliului și eu o execut. Într-adevăr, în cursul unei ședințe se hotărâse că despre un anume X să nu se scrie nimic, ci numai să i se menționeze numele, încerc să-i amintesc redactorului-șef.

- Comitetul a hotărât moartea prin ștrangulare, eu o execut prin tăierea capului, pentru că-i mai uman, punct.

Am tăcut și eu și Mircea Scripcă, fiindcă ne-am convins demult că redactorul-șef nu face nimic necontrolat și când zice Da ori Ba, altfel nu poate fi.

În felul său, redactorul-șef, este, aparent, neprietenos, aspru, pentru că spune lucrurilor și faptelor pe nume, neiertător cu necinstea, dar când îl acceptă așa, găsești în el un mare prieten, un adevărat camarad cu un splendid caracter.

Creangă al revistei (Const. Nonea) și George Lesnea, marele talent, îi păstrează, poate de aceea, multă prietenie. Este drept că-s, ca și el, feciori de plugari și poate și asta contribuie la legătura lor.

În redacția noastră nu se întâlnește decât îndemnul la muncă și controlul spre lucrul bine făcut.

Pentru aceasta revista și-a căpătat prieteni în toate colțurile țării, fapt pentru care, alt fecior de țăran, Ionel Oprîșan, administratorul general, este foarte încântat. Conducătorii aceștia se bucură din toată inima când primesc scrisorile de la plugari prin care salută apariția revistei noastre; sunt doar frații noștri.

De altfel, însuși directorul nostru, Nicolae Stelian Beldie, tot fecior de plugar este, cultivă dragostea pentru ogor, cu un entuziasm și un devotament care fac podoaba tinereții sale.

Aceasta-i redacția noastră cu care lumea din afară a stabilit legături durabile și pe care eu, olecuță, în dezacord cu conducerea, v-am prezentat-o de Anul Nou, 1943.

Câteva portrete ale redactorilor citați mai sus:

Gheorghe Chiper, redactorul-șef al revistei „Curierul leșan”, nu-i altul decât autorul romanului autobiografic intitulat „Târgul trăsniților” apărut la Editura „Cartea Moldovei”, Ath. Gheorghiu Iași, în luna mai 1943, despre care am scris în lucrarea mea „Hușul în presa vremii – de la Melchisedec până în

zilele noastre – 1869-2006” și despre care, luându-i apărarea împotriva unora care-l socoteau „trăsnit și el, dar cam fără talent”, dar apreciindu-i relațiile „ca adevărate”, eu subliniam (p. 309-310): „adevărul din cartea lui Gheorghe Chiper fiind după mine cea mai înaltă calitate a celui din Huși, e păcat pentru localnici sau cei care au trăit o anumită perioadă acolo, să nu se apuce a o răsfoi. Luând-o în mână, sunt sigur, o vor citi și o vor aprecia, ajungând și la concluzia că Gheorghe Chiper a avut și talent literar.”

Aduceam ca argument și alte cărți ale sale, după bibliografia întâlnită: „Studentul derbedeu” (?), realizată în 1935, „Putregaiul”, roman, în 1937, „Viscol” – nuvele, publicat în 1941, toate epuizate din librării și de la editori în 1943.

„Bătălia văzduhului” – reportaj de război, realizat la Iași în 1942 se afla încă în librării, autorul având în pregătire o trilogie – cu „Sânge”, „Suflet” și „Pământ” despre „Plugari” – roman, „tagmă a muncitorilor pământului” de unde provenea – de la Cosmești, locuri pe unde profesase ca prefect doctorul Neculai Lupu, „Doctorul Stupu”, personaj literar în „Târgul trăsniților.”

Plugari, pentru că deși aflat în lumea bună a intelectualilor, coordonând ca redactor-șef o revistă literară „Curier leșan”, el a rămas legat de pământ și a scris mult despre lucrătorii pământului: „Scrisoare, răspuns lui Vasile Alincăi”, plugar chemat să-și apere țara (nr.14-decembrie 1942); „Către Școlari, apel” în nr. 15-16 către ei, pentru că unii, fără voia lor, au „cam uitat de înaintașii de la munca și viața cărora au încă de învățat multe”; „Fiți gata!” Se adresa tinerilor (nr. 17), indiferent de profesie, chemându-i să-și facă datoria pentru că, într-o zi, vor fi întrebați „ce au făcut pentru plugul vieții tale?”; „Măine”, răspundea fratelui său, plugarul din județul Tutova (nr. 19), „va fi ziua înnoirilor totale”; plugari – nu țărani, pentru că nu odată, și nu din partea unui singur individ, s-a putut auzi : cutare are maniere de țăran, bătăran, necioplit sau țărănoi sadea, ceea ce însemna că în mintea și sufletul unor asemenea oameni există credința că „cel care face pâinea este vrednic de disprețul celui care o mănâncă”.

Este o mișelie să se întrebuițeze, pentru părinți și bunicii lor titulatura de „țărani” – mojici, neciopliți – în loc de „plugari”, „oameni ai plugului, ai grâului, ai ogorului, oameni care făuresc destine și le apără”, - scria în articolele de fond cel care, nejustificat, mai târziu, avea să fie caracterizat ca om fără talent literar.

Volumul despre care editura „Cartea Moldovei” îl socotea a „sincerității agresive” includea în el deopotrivă „duoșia amintirilor și realităților biciuitoare”, ceea ce l-ar face larg căutat și citit, dacă librăriile l-ar oferi astăzi.

Calitățile literare ale lui Gheorghe Chiper își găsesc suportul nu numai în lucrările personale, cât mai ales în calitatea materialelor colaboratorilor care i-au trecut prin mână și le-a dat drumul în pagină, printre aceștia aflându-se și George Lesnea, Aurel Leon, Constantin Ciopraga, Traian Gheorghiu, Petre Andrei, Ștefan Bărsănescu, Emil Diaconescu, I. M. Marinescu, I. Minea, C. Mureșanu, V. Nadolschi, G. Obreja – Iași, Vera Orășeanu, Otilia Cazimir, Al. Piru, August Scriban, Th. Simenschi, Nicolae Țațomir, Radu Vulpe.

Rândurile următoare intitulate „Credem”... publicate în „Curierul leșan” nr. 13-1942 sub semnătura lui Gh. Chiper, noi le vedem nu numai ca un imn închinat plugarului român, ci și ca o dovadă că autorul lor a fost un mare talent: „Credem... în jertfa crucii tale, plugar necunoscut. Din sacrificiul tău toarcem vrerile noastre pentru ziua de mâine.

Credem în dreptatea, prin și pentru care, spada vitejei tale a despiciat stânca întunericului, croind drum larg unui alt răsărit...

Din strășnicia luptei tale clădim rug ispășitor pentru toate nevredniciile.

Credem în flăcările sângelui tău, care au reaprins candelile eroismului românesc în bisericile viitorului.

Făcliile sufletului nostru le ridicăm să prindă lumina din vălvătaia biruinței tale, plugărimă vrednică.

Credem în puterea de viață și de moarte, cu care tu, plugar erou, ți-ai răstignit ființa pământescă pe crucea dreptății pământului tău.

Viața ta, viața strămoșilor, este icoana rugăciunilor noastre, spre veac nou; moartea ta întru împlinirea destinului românesc, este evanghelia poruncilor întru tăria luptei de apoi.

Credem în sfințenia ogorului românesc și în dârzenia plugului care, veac de veac, a răscolit câmpurile întru măreția neamului.

Lângă coarnele lui au înmugurit nădejdele norodului, în dragostea pentru el au înflorit vredniciile.

Credem în veșnicia dreptului tău de a fi stăpânul pământului dacic; furtunile trecutului nu te-au clintit și urgiile prezentului le-ai zdrobit.

Credem în oțelul brațului tău și în puterea biruitoare a sufletului tău.

În fața lor s-au prăbușit și se vor risipi asupra lor.

Patria și-a răzimat ființa pe strădania ta și își ridică fruntea spre soarele dreptății prin biruința ta strălucitoare.

Credem în zămisirea câmpurilor de bătaie.

Din aurul și noroiul lor s-a născut și crește năprasnic legea vieții noastre de mâine, spre slava dreptăților și nimicirea mișeiilor.

Credem în curățenia șesurilor, în chibzuința vetrelor și în nepătrunsul codrilor.

Și în veșnicia neamului al cărui început și sfârșit ești tu, plugar român.

Vrem strălucirea patriei și veșnicia dreptății ce trebuie să vină."

*

Calitatea personalului redacțional și a publicației „Curierul leșan”, director Nicolae Sterian Beldie, redactor șef Gheorghe Chipereș, o asigură și colaboratorii, scriam mai sus. Iată în acest

sens un fragment din ce scria și publica despre „Spiritualitatea Moldovei” în nr. 10-12 al revistei și se transmitea și la postul de radio „Moldova” într-o conferință, în ziua de 13 noiembrie 1941, sub semnătura prof. dr. Traian Gheorghiu: ...”În zorii zilei de 2 iulie trecem Prutul cu Regimentul 13 Dorobanți. După o înverșunată apărare, rușii au părăsit terenul și fugeau spre dealul din față, cota 201. Înaintam printr-un lan de grâu, înalt până la piept, cu grupele plutonului meu răsirate. Deodată, de la 30 de metri, din spatele grupei sergentului Pavel, începe cu răutate să țâcăne o armă automată. Ne-am trântit la pământ. De jos, sergentul Pavel aruncă grenada în direcția focului. O bubuitură. Arma automată tace. Salt până la ea. Un rus prăvălit pe o coastă, lângă o pușcă mitralieră, ne privește cu ochii holbați de groază și ridică mâinile: „Predai”... Mâna dreaptă era înroșită de sânge: îl rănise grenada. Sergentul Pavel îl amenință cu pușca întinsă: „Tragi pe la spate, porcule?!... Ha! Așa te-a învățat Stalin că-i datoria ostașului?...”

- Nu-l împușca, strigă cineva dintre noi.

- Cum să-l împușc? Nu vezi că-i rănit? Ce, eu îs ca dânsu-să trag pe la spate și să împușc răniți? Ia, mai degrabă să-i leg rana...

Și sergentul Pavel suflecă măneca rusului, desface pansamentul lui, toarnă tinctură de iod pe rană și o înfășoară în tifon cu mare atenție. Cum sângele pătrundea prin pansament, Pavel, foarte senin, se desface la piept, rupe o bucată din cămașa lui și mai înfășoară odată rana... Apoi se adresează rusului: „Ei, acum, dom-Stalin, pofteste mata cu noi!”...

Decem prizonierul câțiva kilometri. Lângă o fântână este ordin să ne oprim. Ne umplem bidoanele cu apă. Pavel îi dă rusului să bea din bidonul lui; apoi, din sacul de merinde scoate un sfert de pâine, singurul pe care-l avea, îl rupe în două și îi dă jumătate rusului: „Na, mă, că nu-mi tihnește, eu să mănânc și tu să te uiți... Da, stai: te apuci de mâncat fără să faci cruce?”... Și Pavel îi arată semnul Crucii. Rusul dă din cap că nu știe ce-i asta...

- Apoi, de aiasta tragi tu pe la spate, clătină din cap cu înțeles Pavel, pentru că nu știi să faci cruce”...

ÎNCĂ CEVA CE TREBUIE SĂ ȘTII...

Am stat bine și m-am gândit, te-am privit atent și m-am îndrăgostit de tine...

Știi că este greu de crezut, prin faptul că ești o puștoaică, o copilă...

Cu toate astea... am stat și m-am gândit bine...

Foarte bine...

Când te-am ales pe tine, te-am ales pentru că te-am dorit cu adevărat, pentru că eram însetat după sărutul și atingerea ta.

Pentru că am simțit că alături de tine vreau într-adevăr să trăiesc.

Eu nu te-am ales doar pentru o seară, o zi, o săptămână, o lună sau o vară.

Eu te-am ales să-mi fii aproape pentru tot restul zilelor mele, să ne încurajăm și să ne susținem reciproc... Să nu cedăm atunci când zidul iubirii noastre începe să se cutremure, să învățăm împreună să ținem piept vieții. Eu am vrut să ne învățăm unul pe altul să iubim, să învățăm să ne înțelegem și să ne dăruim reciproc acea caldă puternică degajată de sentimentul ăla pur... știi?

Cel mai pur sentiment... DRAGOSTEA.

Eu am rămas cu tine pentru că într-adevăr te iubesc.

Eu te-am ales crezând că în ochii tăi văd și soarele și fulgii de nea, și marea și muntele, și fericirea și tristețea, și viața și moartea. Eu te-am vrut pe TINE, nu doar pentru zâmbetul tău aparte și aspectul tău.

Te-am ales pentru felul de a fi, crezând că se potrivește cu al meu.

Eu m-am ascuns în brațele tale pentru că am sperat că voi avea mereu loc acolo și am ales să mă strecur în inima ta crezând că n-o să-mi ceri chirie pentru locul ocupat și că n-o să fie nevoie să ies de acolo niciodată. Eu nu m-am gândit nici o clipă că așa putea să-ți greșesc, nu am vrut niciodată să te rănesc sau să te fac să te simți vinovată cândva.

Eu am vrut să-ți modelez caracterul cu blândețe, nu cu mânie. Am vrut să te fac să fii iertătoare nu numai cu ceilalți, ci și cu tine. Când te-am ales am crezut că o să pot să învăț să fiu la fel de vesel și plin de viață ca și tine. Eu nu am intenționat să te îndrept spre tristețea cu care îți vorbesc eu uneori.

Când am ales să te cunosc mai bine, nu am făcut-o din simplă curiozitate. Eu am făcut-o doar pentru că voiam să clădim un sentiment puternic împreună, iar baza acestuia o constituia exact cunoașterea.

Eu niciodată nu am refuzat să te iert sau să vorbesc cu tine atunci când mi-ai cerut acest lucru. De aceea nu regret ziua în care te-am ales, este, poate, una din cele mai bune alegeri făcute până acum.

Moartea poetului Nicolae Labiș, poetul comunist – stigmatizat de comuniști

- urmare din pagina 1 -

Printre alte observații/indicații cu caracter partinic marxist-leninist caracteristice unui aparatcic, trasând sarcinile obligatorii în viitor activiștilor din sectorul Presă, Leonte Răutu și-a rezervat timp anume să incrimineze comunist/cominternist/bolșevic, pe un ton inchizitorial/neequivoc poezia *Albatrosul ucis* de Nicolae Labiș, precum și pe cei ce au difuzat-o:

„A apărut raportul tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, a fost Congresul și era firesc ca după Congres spiritul de partid, combativitatea, să crească.

Ce se întâmplă? Să luăm de exemplu „Scânteia tineretului” /organ al UTC/.

„Scânteia tineretului” publică o poezie a lui Labiș *Albatrosul ucis*. Am aflat că „Gazeta literară” /organul Uniunii Scriitorilor din RPR/ acum câteva luni a respins această poezie cu conținut ideologic neconform și „Scânteia tineretului” a găsit timpul ca după Congres imediat să publice această poezie a morții albatrosului:

„Când se-ntetește briza aripa-i se-nfioară
Și, re-nviat o clipă de-un nevăzut îndemn,
Îți pare că zbura-va din nou, ultima oară,
Spre-un cimitir mai sobru și mai demn.”

Dacă am putea găsi un „cimitir sobru și demn” pentru asemenea poezii ar fi foarte bine, dar noi am dat loc în „Scânteia tineretului”, care vrea în acest fel să mobilizeze tinerii pe șantiere de construirea socialismului!

Duceți această poezie la Bicaz și desigur vă va lua cu **huo**.”

(Vezi: *Fond Cancelarie CC al PCR*. Dosar nr. 12/1956, f.1-28. Arhivele Istorice Naționale Române. Sediul Central București.)

Dar stigmatizarea/persecuția/ prigoana filistină fusese declanșată cu ipocrizie mai înainte contra poetului romantic Nicolae Labiș.

În primul număr al „Gazetei literare” din ianuarie 1955, a apărut o caricatură denigratoare cu Alexandru Andrițoiu și Nicolae Labiș ca frecventatori ai zeului Bacchus. Era continuarea caruselului excluderilor și reprimirilor în UTC ale lui Nicolae Labiș pe când urma cursurile celebrei Școli de Literatură și Critică Literară „Mihai Eminescu” din București (1952-1954), de sub egida Uniunii Scriitorilor din RPR.

În iulie 1955, în cadrul lucrărilor Conferinței Scriitorilor, care a avut loc sub conducerea directă a CC a PCR, lucrări nepublicate vreme de o jumătate de secol, ținută cu ușile închise numai cu șazeci de scriitori și în prezența lui Gheorghe Apostol, Iosif Chișinevschi, Leonte Răutu, Mihai Beniuc, au luat cuvântul, printre alții, doi proletcultiști în vogă, Aurel Baranga și Dan Deșliu, înfierându-l cu mânie comunistă pe mai tânărul lor confrate Nicolae Labiș.

Aurel Baranga l-a prezentat, alături de Alexandru Andrițoiu, ca pe o figură descompusă din punct de vedere al moralei proletare.

Dan Deșliu, temător că „prostiile” poetului, făcute împreună cu Aurel Covaci, de-alminteri „oameni foarte talentați”, era sigur că „este inevitabil ca asta să nu se reflecte și în creația lor.”

(Vezi vol. *Conferința /secretă/ a Uniunii Scriitorilor din iulie 1955*, Editura Vremea, București, 2006, p.50, 78.)

Astfel, semnalul dat la vedere, în ianuarie 1956, de către Leonte Răutu, a oficializat oprobriul politic de la vârful piramidei comuniste.

Atacurile împotriva poetului damnat devin concentrate și dese:

- Mihai Dragomir îl critică, găsimu-i nod în papură, pentru așa zisele neglijențe în exprimare (Consfătuirea Tinerilor Scriitori din 22 martie 1956);
- Aurel Rău îl acuză de teribilism („Contemporanul”, nr.15/1956);
- Mihai Beniuc îl denunță, în raportul său, că „nu s-a înscris pe linie”, pe cea a partidului-stat, faptă foarte gravă ca om de litere (Primul Congres al Scriitorilor, 18-23 iunie 1956).

Apoi, de-a lungul întregului an 1956, Nicolae Labiș a fost hărțuit de tovarăși cu răspundere, de diferite comitete de partid, care mai de care mai înalte, nu de puține ori în prezența tatălui său, sfătuit să-și tempereze fiul, mai mult visător și romantic decât opozant.

În același an 1956, i se dă undă verde editorială: apare placheta *Puiul de cerb* (martie) și volumul de versuri *Primele iubiri* (octombrie).

Totuși, în plină contrarevoluție (Poznan, Polonia, septembrie și Budapesta, Ungaria, octombrie), Nicolae Labiș recită, la Capșa, în București, poezia națională a lui M. Eminescu *Doina*, iar, în decembrie, are loc „accidentul” fatal de tramvai, la locul cu pricina aflându-se „omul negru”, un anume Grișa Schwartzmann, care știa ce ordine îndeplinea și de la cine, iar ancheta declanșată s-a terminat în coadă de pește...

Principiul stalinist fusese aplicat întocmai: **decât un dizident în viață, mai bine un erou mort!**

Albatrosul ucis

Când dintre pomi spre mare să răsucise vântul,
Și-n catifeaua umbrei nisipul amorțea,
L-a scos un val afară cu grijă așezându-l
Pe-un cimitir de scoici ce strălucea

La marginea vieții clocotitoare-a mării
Stă nefiresc de țeapăn, trufaș, însă răpus.
Privește încă parcă talazurile zării
Cu gâtul galeș îndoit în sus,

Murdare și sărate-s aripile-i deschise,
Furtuna ce-l izbise îi cântă-un surd prohod,
Lucesc multicolore în juru-i scoici ucise
Al căror miez căldurile îl rod.

De valuri aruncate pe țărnul sec și tare
Muriră fără luptă sclipind acum bogat.
Le tulbură lumina lor albă, orbitoare,
Aripa lui cu mâl întunecat.

Deasupra țipă-n aer dansând în salturi bruște,
Sfidând nemărginirea, un tânăr pescăruș.
Războinicul furtunii zvârlit între moluște
Răsfărânge-n ochiu-i stins un nou urcuș.

Când se-ntetește briza aripa-i se-nfioară
Și, re-nviat o clipă de-un nevăzut îndemn,
Îți pare că zbura-va din nou, ultima oară,
Spre-un cimitir mai sobru și mai demn.

Imaginea femeii în contextual educației religioase

Cleopatra-Mercedes RAVARU

Într-o Românie a contradicțiilor de orice fel (am vrea să fie un clișeu expresia, dar nu este!), în care valorile se îmbină cu non-valorile, unde religiozitatea și ateismul coexistă în relații amiabile, unde, deseori, morala e privită cu scepticism și egalitatea dintre sexe, cel puțin la nivel informal, e un euphemism, suntem martori la apariția unor vechi subiecte de reflecție cercetate novator sau a unor puncte de vedere abordate creator și cu dedicație, și dorim, când spunem asta, să includem aici și o lucrare apărută în 2011, la București (Editura "Detectiv"), lucrare numită **"Femeia în lumea Greco-romană și în creștinism. Maica Domnului – modelul suprem"**.

Nu întâmplător, poate, autorul cărții este o femeie, profesoara de religie **Maria Zaharia**, care a încercat (și, în opinia noastră, a reușit!), să găsească un echilibru de viață și cercetare care să-i permită să includă sacrul în planul modern al dezvoltării societății românești / universale actuale și să armonizeze tematici (religie, politici feministe, învățământ și educație) care la prima vedere (poate chiar și la a doua!) par, oarecum, incongruente.

Așa cum reamintește și autoarea, în prefața lucrării sale, "timp îndelungat învățământul religios nu s-a practicat în școli, rămânând doar pe seama familiei, bisericii și a școlilor de teologie, pentru cei care se arătau

interesați" (p. 11) și că doar "în ultimul timp învățământul religios și-a găsit binemeritatul loc în rândul disciplinelor de învățământ" (p. 10) din țara noastră.

Deosebit este faptul că Maria Zaharia a ales să-și construiască demersul său, de susținere a implicării Bisericii în procesul de instrucție și educație din școală (implicare necesară datorită crizei de ordin moral traversate de popor), printr-o împletire cu analize exemplificatoare din istoria femeii din Grecia, Roma și Egiptul antic, culminând cu femeia în creștinism și cu modelul ultim, Maica Domnului.

Nu este doar o lucrare didactică despre religie și rolul acesteia în formarea complexă a personalității umane ci este, totodată, o lucrare de feminism, axată pe furnizarea de date istorice din epocile îndepărtate ale Umanității, precum și pe versete din Biblie, care probează modul în care Dumnezeu a privit pe copilul său, FEMEIA.

Discutând dimensiunile mitică, a eroilor, a contemporaneității și filosofică din Grecia antică, apoi viața de familie a femeii în Republica și în Imperiul Roman, autoarea se axează în continuare pe libertatea femeii în Egipt, egalitatea cu bărbatul în viașa socială, actele juridice, succesiunile, dreptul de proprietate, etc..

Urmează o analiză a femeii așa cum apare ea în Noul Testament și în creștinismul primar, lucrarea finalizându-se cu un imn închinat Maicii Domnului ca personalitate istorică și religios-morală, model supreme pentru femeia creștină.

După creștini, "înaintea lui Dumnezeu nu mai există deosebiri cu privire la neam, stare socială sau sex. Marele Apostol al neamurilor ilustrează în chip grăitor acest lucru atunci când spune 'Nu mai este iudeu, nici elin, nu mai este nici rob, nici slobod, nu mai este parte bărbătească, nici femeiască, pentru că voi toți unul sunteți în Hristos Iisus' (Gal. 3, 28)."

Conform Pr. Magistr. **Dumitru Soare** ("**Situația femeii în islam și creștinism**"), care-l citează pe **Șerban Ionescu** ("**Morala ortodoxă față de celelalte morale confesionale**"), "Această concepție despre unitatea naturii umane și egalitatea femeii cu bărbatul, propovăduită de creștinism, a avut consecințe în primul rând în familie. Învățătura Sfintei Scripturi condamnă poligamia și afirmă forma monogamică a familiei, indisolubilitatea căsătoriei, egalitatea religioasă a soților, spiritualitatea și libertatea legăturilor dintre ei" (p. 61).

Sunt multe de spus despre conținutul acestei lucrări, prezentarea situației femeii în istorie, în raport cu viața socială și spirituală, e detaliată, încât a selecta unele pasaje/idei în dauna altora ni s-a părut nedrept.

Se merită, în orice caz, ca cel ce deschide copertile cărții să o citească cu atenție și să se încante cu frumusețea sentimentului ce răzbate printre rânduri și cu obiectivitatea datelor istorice scoase la lumină.

Având o bibliografie atent selectată și corect utilizată, știind să-și dozeze exemplele și citatele pentru a argumenta pașii discursului său convingător, reușind să îmbine într-un mod remarcabil pledoaria pentru un învățământ religios care, prin școală, să ofere generațiilor tinere valori umanizante, cu o trecere în revistă elocventă a atributelor feminine în timp, autoarea **Maria Zaharia** pune la dispoziția cititorilor interesați o lucrare deosebită, care își merită un loc aparte în peisajul cultural – științific al lumii contemporane.

e-mail: revistaelanul@gmail.com

<https://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: Marin Rotaru

Redactor-șef adjunct: Cristian Onel

Redactori corespondenți:

prof. univ. Vlad Codrea, Univ. "Babeș Bolyai", Cluj-Napoca

prof. univ. dr. Ștefan Olteanu, București

Laurențiu Chiriac, Vaslui

Dan Ravaru, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

Serghei Coloșenco, Bârlad

Mircea Coloșenco, București

Laurențiu Ursachi, Bârlad

Teodor Hardon, Rânzești

Florin Varvara, Sărățeni

Sorin Langu, Galați

Tehnoredactare: Bogdan Artene

Tipar: SC Irimpeș SRL Bârlad

ISSN: 1583-3593

Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Val ANDREESCU**O LITERĂ VIE**

Nefiind un poem fabulos
nici o strofă scrisă în foc
sau un vers cu scânteie
sunt pe semne din rimă
o literă vie
ce mie-mi ajung
nemărginiri să cuprind
și arzând ca un rug
să-ntrețin arderi și veghe.

O LACRIMĂ DECENTĂ

Pentru țigară-i arderea-n scrum;
O, treceri terne vă topiți în neant
doar patima cu țipăt arde
de nu răsare alb curcubeu.

Fostele rădăcini și semințe,
se-nfig ca petale-n retină,
înfioară parfum de stamină
și ca un fulger scrâșnește
arzând în colțul de pleoapă,
o lacrimă grea și decentă
când florile-s arse de ger..

ÎNTRE CER ȘI PĂMÎNT

Spânzurat de o stea
între Cer și Pământ
ca o jumătate de nai
mă legăn și cânt
mănânc lumina din raze
zbor cu doruri pe-aripe
visele-s avioane
și deseori pier
în nemiloase triumphiuri.

ÎN BRAȚELE DEPĂRTĂRII

Legănat în brațele depărtării
dau foc nu-ndeajuns la trăiri
imposibil Chronos se scurge și curge

pe copaci din păduri-amintiri.

Scrâșnind reduc diferențe
degetele ploii îmi sună-n ureche
cu ochii noilor muguri
înalță-n eter cânt de pereche.

Printre ramuri și frunze de timp
în taină pierd circumstanțe
mușcate-s adesea buzele nopții
și-s sunete-n clopot speranțe.

Mihai APOSTU**POVESTE**

La început am fost un mare gol
În care au început să cadă ere glaciare,
În care a început să cadă
Omul de Neanderthal,
În care au crescut piramide
În care au căzut regii...
Golul acela s-a umplut rând pe rând
Cu fluvii, cu magmă,
Cu zâmbete.
Apoi acel gol s-a completat
Cu Dunărea, cu Munții Carpați,
Cu voi,
Cu perceptibile și imperceptibile
Infinituri ale cunoașterii,
Ale spațiului, ale timpului.
Hei! În golul din mine a căzut patria,
A căzut Luna, a căzut Soarele,
Au căzut nasturii din pătura vecinei
Scuturată în miez de noapte.
Și cad, cad umbre, cad lacrimi,
Cad culorile curcubeului,
Cad cuvintele limbii române...
Acum nu mai sunt un mare gol.
Acum sunt optimist.
Poate să cadă în mine infinitul
Năruindu-mă, înnobilându-mă...
Aceasta este istoria unui eu,
Căzut în propriul gol
Umplut până la refuz
Cu un sămbure.

LA MOARTEA UNUI DANSATOR

Ați văzut vreodată cum înoată un pește ?
Ați văzut vreodată cum zboară o pasăre ?
Ați văzut vreodată dansatorul
Ce calcă șoptit clapele unui pian cosmic ?
Ați văzut vreodată cum își găsește el
partenera.
Ați văzut vreodată cum respiră dansatorul
Între două octave,
Cum își contopește privirea, auzul...
Cum mimează formele Evei...
Dacă ați văzut toate acestea
Spuneți-mi și mie
Cum poate să moară
Un pește înecat, o pasăre-n zbor,
Cum poate să moară
Un dansator

Daniel GROȘU**PROFESORUL DE MOARTE**

Cu buzele arse de dor
cu părul plin de ninsoare
la tine în brațe-am să mor
ca să te-nvăț cum se moare.

Privirea mi-i arsă de vânt
am sufletul plin de-mpăcare
în afară de cer, sunt pământ,
e trist când nimic nu te doare

Depărtat, ca de cărd un cocor,
voi doini, dintr-o frunză de soare,
c-am fost omorât înainte de zbor,
înjunghiat de un semn de-ntrebare.

Iubirea ne-a fost ca un nor
din care mai plânge o boare
cu buzele arse de dor
cu părul plin de ninsoare
a tine în brațe-am să mor
ca să te-nvăț cum se moare...

Corneliu VĂLEANU

Din ciclul „Poeme pentru credință”

EGAL CU TINE...

Egal cu Tine, Doamne, nu pot ca să fiu,
Că m-ai trimis în lume prea târziu,
Să fiu stăpân doar pe pământ
Și singurul care cuvânt,
Mi-ai pus în spate cât ai vrut
Și fulg de nea și steiul brut
Și să privesc spre Tine rugător
Când apă nu va fi-n izvor,
Când roade nu vor fi deloc
Și n-oi găsi scânteie pentru foc,
Când voi fi pândit de vierme sau de leu
Și-mi va fi frică, eu să te chem mereu,
Și, totuși, Doamne, eu mă tem,

Că m-ai lăsat în zbucium și blestem,
Din tină m-ai făcut și din păcat,
Mi-ai pus pe frunte coroană și stigmat
Să fiu rătăcitor sub stele
Cu gânduri bune, dar și cu gânduri rele
Și-n Raiul Tău eu mi-am ucis un frate:
De aceea lumea-i plină de păcate.

Fabulă**OPOZIȚIA LUPEASCĂ**

Lupii maziliți s-au reunit în haită
Și de-o vreme bună încontinuu se vaită,
Că sunt blamați pentru ce-au făcut înainte,
Că doar domnia lor a fost foarte cuminte,
Dar că astăzi nu mai e democrație,
Că e în prag de anarhie,

Că dobitoacele trăiesc în sărăcie
Și o duc din ce în ce mai greu,
Că le-asuprește domnia tiranică de leu,
Că se fac legi în contra lor
Cu efect răzbnător,
Că-s puși la index pentru ce-au făcut,
Că guvernarea lor la nimeni n-a plăcut,
C-au jupuit poporul ca pe oi,
C-au fost corupți și hoți de soi,
Că nu trăiesc în vizuini, ci în palate,
C-au sufletu-ncărcat doar de păcate,
Că nu mai au nimic din cele sfinte,
Că nu mai au nici ținere de minte
Și toată ziua urlă așa
Și-o țin pe-a lor etcetera (etc.).

Morala: Când lupii adunați haită,
După ce-au jupuit oile,
de ce se mai vaită ?